

ДНЕВНИКЪТЪ

(стенографически)

на

XII^{то} Обикновено Народно Събрание

(първа редовна сесия).

IV заседание, сбота, 19 октомврий 1902 г.

(Отворено въ 2 ч. и 50 м. преди пладня подъ председателството на подпредседателя г. Д. К. Поповъ.)

Председателствующъ Д. К. Поповъ: (Звъни.)
Засѣданието се отваря.

Г-нъ секретарьтъ ще прочете списъка на г. г. народнитѣ прѣдставители.

Секретарь Д. Зографски: (Прочита списъка. Отсѣствувать г. г. прѣдставителитѣ: И. Георгиевъ, Д-ръ Н. Генадиевъ, Д-ръ К. Милановъ, А. Каназирски, С. Лафчиевъ, Н. Марковъ, С. Митовъ, Н. Мухановъ, Е. Начевъ, Г. Пеневъ, Н. Рапеевъ, С. Савовъ, О. Бей Сали Бейовъ, А. Самоковлийски, С. Славовъ, М. Такевъ, Ц. Таслаковъ, Д. Тончевъ, И. Тинковски, Д. Христовъ, М. Хюсеиновъ, П. Чаушовъ, Т. Шипковъ и Д. Яблански.)

Председателствующъ Д. К. Поповъ: Отъ 188 народни прѣдставители отсѣствувать 24. Има законното число прѣдставители — засѣданието се продължава.

Прѣдседателството има да съобщи, че е разрѣшило слѣдующитѣ отпуски: на Самоковския народенъ прѣдставитель г. А. Самоковлийски 10 дена; на Дръновския народенъ прѣдставитель г. Н. Мухановъ 5 дена; на Чирпанския народенъ прѣдставитель г. П. Тенчевъ 10 дена и на Пловдивския народенъ прѣдставитель г. М. Балтовъ 5 дена.

Пристъпваме къмъ дневния редъ: докладване отъ прошетарната и другитѣ комисии разни прошения. Докладчикътъ г. Василевъ има думата.

Докладчикъ Г. Василевъ: Г-да народни прѣдставители! Между нѣколкото прошения, които има да докладвамъ, има едно заявление, подадено отъ Софийския жителъ Петъръ Н. Чапкъновъ, по занятие пушкарь, който въ продължение на дълго врѣме се е занимавалъ съ поправката на изкуствени

крака и въ послѣдно врѣме той се опиталъ да направи самъ единъ изкуственъ кракъ, и съ което сполучилъ, като прибави една снимка отъ единъ такъвъ изкуственъ кракъ къмъ своето прошение. Официални документи къмъ прошеянето му има едно окръжно отъ Санитарната дирекция. Той иска да му се отпуснатъ 8.000 л., отъ които 4.000 л. да се употребятъ за купуване на инструменти и материали, а 4.000 л. да му се дадатъ като възнаграждение, и сръщу тѣхъ той да се задължи да изучи единъ-двама чираци, а останалитѣ 4.000 л. въ продължение на 12 години да ги изплати. Той по-рано билъ Самоковски жителъ, но отъ нѣколко години насамъ живѣе въ София. Отъ Самоковското общинско управление и отъ тукашното има свидетелства, отъ които се вижда, че той не притежава никакви имущества. Туй заявление било изпратено въ Министерството на Търговията и Земледѣлието. Министерството изказва това мнѣние: да му се отпуснатъ 3.000 л., съ които да му се взематъ инструменти и да му се прѣдадатъ подъ опитъ. Само по такъвъ начинъ да му се удовлетвори просбата, защото министерството се е убѣдило отъ досегашнитѣ опити, че паритѣ, дадени направо на просителитѣ, не сж постигали цѣльта си. Та въ случая, за да бжде министерството осигурено, то намира за добръ да му се отпуснатъ 3.000 л., но съ тѣзи 3.000 л. да му се купятъ инструменти, които инструменти той въ продължение на 6 години да изплати.

Относително кракътъ, който той е приготвилъ, компетентни лица казватъ, че той въ нищо не отстъпва отъ онѣзи изкуствени крака, които се правятъ на западъ отъ ортопедическитѣ заведения. Послѣ, Санитарната дирекция съ своето окръжно, което изпраща до управителитѣ на първостепеннитѣ,

второстепенните и третостепенните болници, моли ги, ако въ бждице въ тѣхните заведения се окаже нужда отъ изкуствени крака, то да се обръщатъ къмъ г. Чапкжнова, като казва, че такива изкуствени крака да се набавятъ отъ Европа, това е съпроводено съ много формалности и съ много излишни разноси, а неговитѣ сж по-евтини, отколкото такива, които може да се доставятъ отъ западъ.

Комисията като има прѣдъ видъ, първо, че при днешните условия у насъ, много малко сж хората, които всецѣло да се прѣдадатъ въ усъвършенствуването на своята специалностъ, и отъ друга страна, като вижда, че сумата, която той иска, я иска взаимнообразно отъ държавата, рѣши да му се удовлетвори просбата съгласно миѣнието на министерството: да му се отпуснатъ 3.000 л., съ които министерството да купи нужните инструменти, да му ги прѣдаде подъ описъ и срѣщу тѣхъ да вземе гаранция и той да ги изплати въ продължение на 6 години. Та комисията ме помоли да ходатайствувамъ прѣдъ васъ, да му се удовлетвори просбата.

П. Каравеловъ: Азъ бихъ желалъ да зная дали г. Министерътъ на Финанситѣ е съгласенъ съ това.

Министъръ М. Сарафовъ: Министерътъ на Финанситѣ не е съгласенъ да дава пари подъ лихва на когото и да е.

П. Каравеловъ: Колкото за Министерството на Търговията и Земледѣлието, износъ съ крака нѣма да прави. Така щото, да се отхвърли това прѣдложение, защото ще ни се смѣятъ. На самото министерство не му трѣбватъ крака! Така че, азъ съмъ наклоненъ да се не даватъ пари.

Министъръ М. Сарафовъ: Г-да народни прѣдставители! Азъ ще повторя онова, което и по-прѣди казахъ. Министерътъ на Финанситѣ на Княжеството не може да се съгласи да се даватъ пари въ заемъ на когото и да било, защото самата държава има нужда отъ заемъ и тѣзи опити, които сме правили досега: да се отпускатъ пари взаимнообразно на когото и да бжде, нито на индустрията сж помогнали, нито на тѣхъ, а още по-малко на държавата. Ние се боримъ съ всеѣкакви мжчноти да можемъ да съберемъ това, което се е отпуснало едно врѣме.

Азъ ви моля да не приемате това прѣдложение.

П. Вжжаровъ: Г-да народни прѣдставители! Въ днешно врѣме, когато българскиятъ оголѣлъ народъ е принуденъ да рѣже прѣдницата на своята риза, за да ктрии оголѣлия си грѣбъ, ние не можемъ да бждемъ въ добро изпълнение на своето призвание, ако удовлетворимъ подобно искане. Г-да народни прѣдставители, намъ се налага при сегашното положение да спасимъ здравитѣ крака, но не и ония, които сж останали недѣлги или еднокраки. Ако г. просителъ е въ положение да прави такива изкуствени крака, които въ нищо не отстъпватъ на иностраннытѣ, тогава, казвамъ, нему нищо

не липсва да намѣри подходяще лице за съдружникъ и да пристъпи къмъ приготвяне изкуствени крака. Нему е достатѣчна оная реклама, която му е направена отъ Санитарната дирекция. Щомъ е това така, отъ една страна, а отъ друга страна щомъ тѣзи сжщитѣ крака, приготвувани отъ него ще бждатъ по-евтини отъ иностраннытѣ, понеже нѣма да се съпровождатъ съ ония прѣпятствия съ които се съпровождатъ въ такъвъ случай иностраннытѣ, много е възможно да намѣри подходяще лице за свой съдружникъ и по такъвъ начинъ да успѣе въ своята индустрия.

Обстоятелството, че тѣзи суми щѣли да се употребятъ за купуване на инструменти подъ извѣстенъ описъ, които суми щѣлъ да изплати слѣдъ 6 години, това менѣ ми се вижда неправдоподобно изплащане, защото отъ официалните данни въ доклада се вижда, че той нѣма никакви движими и недвижими имоти. Тогава какво остава? Остава да гонимъ босия да му вземемъ царвудитѣ. Ето защо азъ намирамъ умѣстно заявлението на г. Министра на Финанситѣ, че не трѣбва да се уважава подобно заявление.

Прѣдседателствующъ Д. К. Поповъ: Полагамъ въпроса на гласуване. Има двѣ прѣдложения: едно прѣдложение отъ комисията и друго отъ г. Министра на Финанситѣ. Най-напрѣдъ ще положа на гласуване прѣдложението на комисията. Ония господа, които сж съгласни съ прѣдложението на прошетарната комисия, да вдигнатъ ржка. (Нѣколцина вдигатъ.) Прѣдложението остава безъ послѣдствие.

Докладчикъ Г. Василевъ: Г-да народни прѣдставители! Има постъпило друго едно заявление отъ жителитѣ на Топлешката селска община, Габровска околия, Севлиевски окръгъ, подадено на 19 ноемврий 1900 г. до г. прѣдседателя на X-то Обикновено Народно Сѣбрание. Това заявление е било разглеждано веднажъ отъ по-стари сесии и е било прѣприатено въ Министерството на Финанситѣ. Съ това заявление Топлешката община иска да ѝ се отпусне едно пасбище, наричаемо „Узана“. Отъ туй пасбище въ турско врѣме Топлешчани се ползували, но слѣдъ освобождението държавата го усвоила и забрала да си пасатъ добитѣка безплатно въ държавната земя; тогава Топлешчани били принудени да търсятъ друго пасбище, защото „Узана“ се е давало на наемателъ, който си го взималъ за своя частенъ добитѣкъ. Това пасбище има 2.020 декара и се е давало годишно подъ наемъ за 1.500 л., та Топлешчани често пжти били принуждавани да взиматъ пасбища за своя добитѣкъ отъ Плъвенско, Свищовско и Казанлъшко. Въ турско врѣме, когато се е ползувало отъ туй пасбище с. Топлешъ, което е имало 380 сѣмейства, тогава имало до 8.470 главъ добитѣкъ, а сега всичко около 4.000. Споредъ събранитѣ свѣдѣния отъ Министерството на Финанситѣ, излиза, че туй село се прѣпиттава само съ скотовѣдство и дърводѣлие, за-

щото почвата е неплодна и ражда само ечмикъ и кукурузъ; та министерството е на мѣние, тъй като до с. Топлешъ имало и друго село, съседно, Зелено-дърво, което също имало малко пасбище, да се продаде туй пасбище на тѣзи двѣ села и то така: $\frac{4}{5}$ отъ пасбището да се даде на Топлешъ, а $\frac{1}{5}$ на с. Зелено-дърво. Прощението е отъ Топлешчани, а отъ Зелено-дърво нѣма никакво заявление, но министерството е на мѣние, ако рѣши Народното Събрание да се продаде пасбището, то да се даде и на Зелено-дърво една частъ отъ туй пасбище. Казва г. министърътъ, че тази земя се давала сръдно по 12 л. декарътъ. Комисията, като има прѣдъ видъ, че с. Топлешъ нѣма достатъчно пасбище за отгъждане на своя добитѣкъ, рѣши да се удовлетвори просбата имъ съгласно мѣнението на министерството: да се продаде $\frac{2}{3}$ отъ пасбището на с. Топлешъ по 8 л. декарътъ, а ако селянитѣ отъ Зелено-дърво искатъ, тѣ могатъ да купятъ останалата частъ отъ пасбището, тъй като не сж правили никакво заявление до народното прѣдставителство. Комисията ме помоли да ходатайствувамъ прѣдъ васъ да се удовлетвори заявлението.

Министъръ М. Сарафовъ: Кога е правено заявлението, искамъ да зная, защото станаха промѣни въ разпрѣдѣлението на пасбищата, та да не бѣде отъ по-стара дата.

Докладчикъ Г. Василевъ: Писмото на министерството е отъ 15 февруарий 1902 г.

Министъръ М. Сарафовъ: Нѣмамъ нищо.

И. Пецовъ: Азъ ще ви помоля да се съгласите да се уважи молбата на жителитѣ отъ с. Топлешъ. Това село е затѣнено въ Балкана и никакъвъ другъ помиятъкъ не може да има, освѣнъ скотовѣдство, съ което се е поминувало досега. Но понеже държавнитѣ гори сж вече запазени и не могатъ тамъ да пушатъ своя добитѣкъ; понеже пасбища туй село нѣма никакви, необходимо нужно е да се отстъпи туй пасбище сръцу една умѣрена цѣна, обаче не такава, както казва г. докладчикътъ. Днесъ имотитѣ въ Габровската околия нѣматъ почти никаква цѣна — въ съдебнитѣ приставства се продава декарътъ по 2, 3 до 5 л. — и да се вземе отъ тия хора по 8 л. за декара за това пасбище въ Балкана е много висока цѣна и, послѣ, да се накаратъ изведнажъ да платятъ паритѣ, ще бѣде крайно невъзможно. Азъ моля да имъ се отстъпи декарътъ по 5 л., като го изплащатъ въ продължение на три години.

Докладчикъ Г. Василевъ: Азъ забравихъ да спомена, че комисията рѣши въ тригодишенъ срокъ да го изплащатъ.

И. Пецовъ: 5 л. даже сж много, а камо ли 8 л. 8 л. не струва тамъ и най-хубавото мѣсто, а Зе-

лено-дърво е въ Балкана. Който е ходилъ въ сраженията прѣди 25 години, той е видѣлъ, че тамъ сж такива стрѣмни мѣстата, щото не може съ конъ да се прѣмине, а камо ли съ кола. Мѣстото нищо не струва, а и добитѣкъ да закаратъ тамъ, какво ще насе, кой знае! Азъ моля да се приеме по 5 л. декарътъ и въ продължение на три години да се изплати.

Министъръ М. Сарафовъ: Азъ, разбира се, нѣмамъ нищо противъ това, щомъ Министерството на Финанситѣ, споредъ изучаванията които е направило, е рѣшило да се продаде земята въ съгласие, разбира се, съ Министерството на Търговията и Земледѣлието. Но относително оцѣнката азъ бихъ молилъ Народното Събрание да вземе прѣдъ видъ това, което г. докладчикътъ ни спомена. Отъ това пасбище има 1.500 л. годишенъ доходъ; слѣдователно, годишниятъ наемъ 1.500 л. трѣбва да отговаря на капитала, който ще взематъ за продажта на пасбището. Тои приходъ не може по никой начинъ да отговаря на капитала що ще получимъ, ако туримъ цѣната по 8 л. на декаръ. Наопаки, като турите цѣната по 12 л., а лихва ако вземете 7%, то ще се получи наемъ около 1.500 л. И понеже прѣдложението на комисията е да се разсрочи плащането въ три години, въ което врѣме тѣ нѣма да плащатъ наемъ и лихва на паритѣ, то Народното Събрание ще направи една справедливостъ, ако приеме оцѣнката на министерството, а не оная на комисията. Право казано, комисията не е могла да прави оцѣнка, защото нѣмала е нужнитѣ данни; комисията, може би, се е ръководила отъ съображението да направи милостъ, докато министерството е изпитало колко е цѣната. Министерството, отъ друга страна, указва на факта, че 1.500 л. наемъ се получава сега-засега. Слѣдователно, имотътъ трѣбва да струва толкова, колкото би трѣбвало да се тури такъвъ капиталъ, който да дава 1.500 л., колкото сега се получава наемъ; а оцѣнката отговаря на 12 л. Понеже е 0.020 декара, цѣната му, слѣдователно, възлиза на около 24.000 л., и, като ги прѣсмѣтнете по 7%, тѣ правятъ тъкмо 1.500 л.

И. Пецовъ: Г-нъ министърътъ е много правъ, ако казаното отъ него бѣше вѣрно. Истина, че се получава 1.500 л. годишенъ наемъ, но тия 1.500 л. не се взематъ само отъ двѣтѣ хиляди декара, но се взема заедно съ друго едно мѣсто, което прави 4.000 декара. Отъ 4.000 декара се взематъ тия пари. Но тукъ всичкото не се продава, а една частъ отъ цѣлото мѣсто; тукъ има още едно пасбище, което не влиза въ туй мѣсто, което тѣ искатъ да купятъ; то е отдѣлно. Азъ, ако знаехъ, че сега ще се докладва това прошение, щѣхъ да изыскамъ отъ Старозагорския окръженъ управителъ свѣдѣния да ви увѣря, че наемътъ отъ 1.500 л. не е само за това мѣсто, а за 4.000 декара, когато, ако се вземе наемътъ отдѣлно само за това мѣсто, той

нѣма да надмине нито 600 л. за година. Въ такъв случай азъ бихъ помолилъ да се отложи разискването на това прошение, докато се събератъ тия свѣдѣния, за да можемъ да рѣшимъ нѣщо справедливо.

Х. Камбуровъ: Това не е въ интереса на жителитѣ.

Д. Вълчевъ: Г-да народни прѣдставители! Азъ взехъ думата да подкрѣпя комисията, за да се отстъпи на просителитѣ казаната земя по 8 л. Мотивитѣ, които наведе г. министърътъ, че давало такъвъ наемъ, азъ мисля, че не могатъ да бѣдатъ достатѣчни да ни убѣдятъ, че трѣбва да продадемъ тази земя по 12 л., защото ние въ миналитѣ години, въ по-прѣдшнитѣ сесии други совати въ по-други мѣста, които сж въ Сѣверна-България, въ Южна-България и на други мѣста, дадохме съ много по-евтини цѣни и съ много по-голѣма разсрочка за изплащане. Ако дѣйствително с. Топлешъ се намира на политѣ на Балкана, (Докладчикъ г. Василевъ: На самото било на Стара-Планина.) то нѣма да има никаква стойностъ. Дѣйствително се получава приходъ отъ 1.500 л., но, ми се струва, по-лесно можемъ да вземемъ въ съображение и това обстоятелство, че сж били принудени да плащатъ този наемъ, и затова се отнасятъ да искатъ тая земя. Ако нуждитѣ сж били толкова голѣми, то не значи, че трѣбва да имъ опрѣдѣлимъ такава цѣна; трѣбва да бѣдемъ справедливи въ своитѣ рѣшения. Ако въ Видинско миналата година, и въ Раховско, и въ други мѣста се отстъпиха съ 8, 10 и по-малко лева, менѣ ми се струва, че трѣбва да приемемъ мнѣнието на комисията и да отстъпимъ тая земя по 8 л., — цѣна, която е достатѣчна за Габровската околия.

Б. Мирски: Г-да народни прѣдставители! Ако искаме да издаваме справедливи рѣшения по таква въпроси, трѣбва да се придържаме о заключението, което дава надлежниятъ министъръ. Едно нѣщо можемъ да направимъ и то е да разсрочимъ изплащането. Тукъ вече справедливостта може да иде равномерно. Затуй азъ прѣдлагамъ да остане цѣната на министерството, а годинитѣ да бѣдатъ поне 5; даже 8 години ще бѣде по-добръ.

П. Каравеловъ: Понеже нѣмаме законъ, то ще говоримъ *ad hoc*. По моето мнѣние и азъ поддържамъ онова, което поддържа министерството. Вие можете да удовлетворите това, което иска г. Пецовъ, че е недостатѣчно изучено, та да отиде пакъ да се проучи, но не да го рѣшаваме така: че лани се правило беззаконие, та и сега да стане тѣй. Ако лани сме направили една лоша работа, да не се повтара тая година. Тая година да туримъ редъ. Министерството е проучило тоя въпросъ.

Подиръ това, не ще е толкова лоша земята: първо, че е давала 1.500 л. приходъ и, второ, че има гора. И сѣ ще се напакости на гората, защото

сѣ ще изгоратъ нѣкои дървета. Така щото това което е рѣшило министерството относително цѣната, трѣбва да остане. Желалъ бихъ и друго: да се не разсрочва по-надълго врѣме, защото нашитѣ хора сж наклонни да гледатъ много леко. Минатъ ли 4—5 години, нищо нѣма да платятъ. Затова по-добръ да приемемъ прѣдложението на министерството карламаданъ и да се свърши въпросътъ.

Б. Мирски: Но да се разсрочи!

В. Статковъ: Г-да народни прѣдставители! Азъ ще обърна внимание на другъ единъ въпросъ. Тѣзи хора искатъ да имъ се отстъпи това мѣсто за пасбище на добитѣка. Каза се отъ г. докладчика на комисията, че тѣзи хора били повечето скотовѣдци, а съвсѣмъ малко се занимавали съ земледѣлие, и затова имали нужда отъ соватъ.

Г-да народни прѣдставители! Азъ знаа, че много такива ходатайства въ Народното Събрание отъ страна на разни селяни е имало, и много рѣшения сж ставали отъ Народното Събрание и сж удовлетворявани тѣзи хора, но цѣльта не се е постигала. Тѣзи совати, тѣзи пасбища сж отпущани на разни села по рѣшение на Народното Събрание, обаче тѣ не сж употребявани за цѣльта, а сж вземани и, ако сж били балталѣци, раздробвани сж били между жителитѣ на селата; ако сж били пасбища, тоже сж били раздробвани и отъ скотовѣдски обръщатъ се на земледѣлски, на ниви и захващатъ да работятъ тая земя, или пъкъ ги даватъ на каракачанитѣ. Но може да ми се възрази: сѣ едно е, нашето население го взима за соватъ, за пасбище, а пъкъ го употребява за земледѣлие. Г-да! Азъ не съмъ съгласенъ, че това е сѣ едно. Азъ знаа, че у насъ имаше толкова много совати, особено въ Раховско, дѣто отъ 33 совата въ турско врѣме не знаа дали е останалъ единъ сега. И на послѣдѣтъ, когато стана проучване отъ Финансовото Министерство и много чиновници ходиха, и разни частни лица, между които бѣше и г. Лячевъ, оказа се, че съ унищожението на тѣзи совати се е направило едно голѣмо зло на скотовѣдството у насъ. Сега, когато скотовѣдството се повдигне малко съ пазаритѣ въ Цариградъ, а може би и въ Западна-Европа, въ Виена, ние тогава ще видимъ, колко лошо сме направили, дѣто у насъ всички совати, всички пасбища сж съсипани.

Ето защо азъ ще моля да се обърне внимание върху този въпросъ, именно, ако Народното Събрание рѣши да се отпусне този соватъ на селянитѣ, дали ще остане соватъ, пасбище, или нѣма да стане соватъ; ако е балталѣкъ, дали нѣма да го раздробятъ и да го направятъ частни имѣния и по този начинъ да се унищожатъ пасбището. И когато стане нужда да се развива скотовѣдството, добитѣктъ у насъ, ние ще кажемъ: нѣма кѣдъ да го развиваме, и ще трѣбва да го вързваме на ялитѣ. А ние това не можемъ да направимъ, защото не се развива по този начинъ добитѣктъ.

Ето кое имах да кажа, и ми се струва, че нѣма да бѣде злѣ, ако Народното Събрание рѣши, щото, като се отпусне този соватъ, да си остане за пасбище, а не да се раздоби, ако е гористо мѣстото, на парчета, или ако е земя орна — на парчета за оране.

А. Страшимировъ: Г-да! Азъ съмъ членъ на комисията, и тамъ ми се възбудиха мисли, които и сега ми се възбуждатъ.

Когато отстъпваме на нѣкои села държавна земя, хубаво е да се обръщаме назадъ и да видимъ какво е ставало въ такива случаи у насъ. Лани Народното Събрание е извършило нѣщо, което за всѣки случай не говори много добръ за положителността на владѣнието у насъ. Едно село, съ такова заявление като това, прѣди година е успѣло да убѣди Народното Събрание да му продаде една мера. Лани се явяватъ народни прѣдставители тукъ и доказватъ, че това село на врѣмето си е успѣло да подкупи и народни прѣдставители, и инженери, и управители, и всички, и да докажатъ, че тая земя не била гора, ами е мера, когато въ сжщностъ тя била гора. И, благодарение на този мотивъ, миналата година се е отнела на туй село продадената земя. За тази земя туй село е бройло 9.000 л., вземало ги е за зеленица, съсипало се е и сега му взиматъ земята. При това положение не е ли умѣстно да се замислимъ, бива ли по такъвъ начинъ да се отстъпва земя? Не трѣбва ли, напр., да става това по редъ по-заякченъ? Трѣбва непрѣмѣнно съ законъ да става и, когато се издава този законъ, да се тѣтателно изуча, наистина ли е мера, какво е, и дали трѣбва да се отстъпи на селянитѣ, или не; значи, дали е соватъ или трѣбва да стане на нива. Да не докарваме работата така, щото Народното Събрание да съсипва цѣли села и да не може да рѣшава най-елементарни работи.

Прѣдседателствующъ Д. К. Поповъ: Полагамъ въпроса на гласуване. Има двѣ прѣдложения по въпроса: министерството е съгласно (Чете.) „да се отстъпи отъ държавното пасбище „Узана“ на жителитѣ отъ с. Топлешъ $\frac{4}{5}$ части и на жителитѣ отъ с. Зелено-дърво $\frac{1}{5}$ часть, срѣщу едно възнаграждение отъ 12 л. за декарътъ, платими въ три години“; но има прѣдложение отъ комисията, да се отпусне по 8 л. декарътъ, а съгласно съ прѣдложението отъ министерството, да се отстъпи по 12 л. декарътъ.

Ще положа на гласуване най-напрѣдъ прѣдложението, да се продаде това пасбище по 8 л. декарътъ. Ония господа, които сж съгласни съ това прѣдложение, да вдигнатъ рѣка. (Меншество.) Събранието не приема. (Оспорване.)

Моля ония господа, които сж съгласни съ това прѣдложение, да станатъ на крака. (Болшинство.) Събранието приема.

Докладчикътъ г. Страшимировъ има думата.

Докладчикъ А. Страшимировъ: Г-да народни прѣдставители! Въ комисията е постѣпило едно заявление, дадено на Височайше Име и изпратено съ писмо отъ интендантството, или отъ канцеларията на Двореца до комисията. Това заявление е отъ едно дружество въ Варна, съставено отъ запасни подпоручици, фелдфебели и унтеръ-офицери. Молбата имъ е отправена до Негово Царско Височество. (П. Каравеловъ: Това прошение е незаконно внесено тукъ!) Ще обясня. То, дѣйствиелно, е прѣдставено тукъ не по реда си, но тѣй като е прѣдставено веднажъ и дадено му е ходъ въ комисията, а тамъ се намѣри единъ членъ, който иска да се докладва въ Народното Събрание, то мой дългъ бѣше да го докладвамъ.

Заявлението е . . . ако обича Народното Събрание, да се прочете цѣло. (Гласове: Да се прочете! — Нѣма нужда.)

П. Каравеловъ: Кои поручици? Запаснитѣ ли, които готвѣхме прѣди 5—6 години?

Докладчикъ А. Страшимировъ: Различни. Има даже подполковници. (Чете.)

„До Негово Царско Височество Фердинандъ I, Князъ Вѣлгарски.

Отъ членоветѣ на благотворителното дружество „Другарски Сюзъ“ въ гр. Варна.

М о л б а.

Ваше Царско Височество,

Слѣдъ освобождението на нашето отечество, първата и най-главна грижа на правителството бѣше за укрѣпването на възрожденото ни отечество, да създаде една народна войска, добръ организирана и дисциплинирана, за да може да бѣде вѣренъ стражъ и защитникъ на Прѣстола и Отецеството противъ посѣгателството на всѣкакъвъ врагъ, който би се осмѣлилъ да застрашава тѣхното смѣществуване или най-малко да попрѣчи на тѣхното укрѣпване и правилно политическо развитие.

Съзнавайки, отъ една страна, грамадното значение на една такава войска за благо на Прѣстола и Отецеството, и, отъ друга, чувствувайки се по натура наклонни повече къмъ военната служба, ние си избрахме за кариера послѣдната и се прѣдадохме всецѣло, отъ душа и сърце, да служимъ по военното дѣло, като не жалимъ ни трудъ, ни морални сили да изучимъ, колкото е възможно, по-добръ теоретически и практически военното изкуство: първоначално отъ нашитѣ руски инструктори, а по-сетнѣ въ Военното училище и въ дивизионнитѣ учебни команди, само и само да се покажемъ достойни замѣстници на рускитѣ офицери, фелдфебели и унтеръ-офицери; да послужимъ за примѣръ и назидание съ военнитѣ си познания, съ добросъвѣстното си, акуратно и честно изпълнение на дълга си къмъ Прѣстола и Отецеството на тѣзи, които ще ни

наслѣдятъ по-сетитѣ, като създадемъ по такъвъ начинъ едни добри военни традиции, които иматъ толкова много възпитателно значение за една малка армия като нашата. И дѣйствително, политическиятъ събития тѣй скоро се развиха у насъ, щото на дѣло доказахме въ Сръбско-българската война, какво може да направи българинътъ-офицеръ, унтеръ-офицеръ и редникъ, който обича своя Князь и своето Отечество.

Ваше Царско Височество,

Когато се чувствуваме голѣма нужда отъ насъ въ войската, въ първитѣ години на нашето политическо съществуване, почитаемото Военно Министерство, за да задържи на свръхсрочна служба въ редоветѣ на армията за по-продължително врѣме по-способнитѣ и по-опитнитѣ фелдфебели и унтеръ-офицери, издаде редъ положения и закони, въ които се прѣдвиждаха извѣстни права и прѣимущества както за прѣзъ врѣмето на служенето ни въ войската, тѣй особено и слѣдъ напушането на военната служба — каквито бѣха положението за свръхсрочнослужащитѣ долни чинове въ войската; положението за дивизионнитѣ учебни команди, чл. чл. 56 и 57 отъ закона за устройството на въоруженитѣ сили въ Княжеството отъ 1892 г. и законътъ за пенситѣ на военнослужащитѣ отъ 1891 г. съ приложения къмъ него правилникъ, — по внослѣдствие тѣзи благоприятни за насъ права и прѣимущества съ други създадени закони и правилници се отмѣниха, какъвто е случаятъ съ новия законъ за въоруженитѣ сили въ Княжеството отъ 1898 г., въ който законъ чл. 57 отъ стария законъ е съвършено унищоженъ. Дѣйствително, въ послѣдния новъ законъ за пенситѣ на военнослужащитѣ отъ 1900 г., заедно съ приложения къмъ него правилникъ, се зачита свръхсрочната военна служба за държавна и се отпуща пенсия, по само на тѣзи свръхсрочни долни чинове, които е сварилъ законътъ на служба, а за уволненитѣ по-рано, запасни подпоручици, свършавши успѣшно курса на дивизионнитѣ учебни команди, свръхсрочни фелдфебели и унтеръ-офицери, въпросниятъ законъ имъ дава право да се ползуватъ отъ пенсия, само ако нѣкой пожелае да постѣпн отново на продължителна свръхсрочна служба и при пенсионирането му да възвърне премията, ако такава е получилъ при първото си уволнение, съгласно чл. 53 отъ закона за въоруженитѣ сили въ Княжеството; обаче почитаемото Военно Министерство, съ заповѣдъ по военното вѣдомство подъ № 148 отъ 1900 г., забрани приемането ни повторно на строева служба въ войската и по такъвъ начинъ, лишени отъ правото да бѣдемъ прѣдпочитани прѣдъ другитѣ граждански лица за назначаването ни на служба по гражданското вѣдомство, както се прѣдвиджаше това въ чл. 57 отъ стария законъ за устройството на въоруженитѣ сили въ Княжеството и незачитането на прѣкараната ни свръхсрочна служба за държавна и лишението ни вслѣдствие

на това отъ правото на пенсия, ние, запаснитѣ подпоручици, фелдфебели и унтеръ-офицери, сме изпаднали въ крайно лошо материално и морално положение.

Ваше Царско Височество,

Изоставени по такъвъ начинъ на произвола на съдбата, повечето отъ насъ, запаснитѣ подпоручици, фелдфебели и унтеръ-офицери, сме принудени, ако не и по характера ни, като възпитани въ духа на военната дисциплина, да прибѣгваме къмъ разни влиятелни партизански лица въ града и окръга и да искаме тѣхната поддръжка и рекомандация за разни служби въ държавнитѣ и общински учрѣждения, като по такъвъ начинъ неволно ставаме жертва на партизанството и да се смразяваме съ нашитѣ другари по службата, съ които рамо до рамо сме се били въ сраженията противъ неприятеля, и като по такъвъ начинъ традициитѣ и другарството, които сѣ толкова цѣненъ залогъ въ врѣме на война за успѣха на дѣлото, пропадатъ. Но и отъ такива партизански служби не можемъ да се ползуваме дълго врѣме, защото при промѣняването на режима, или на градския общински съставъ, властующата партия си настанява свои хора и, ако нѣма такива достатъчно измежду служащитѣ чиновници, набира свои партизани между бакалитѣ, чизмаритѣ и други неподготвени лица, а насъ, запаснитѣ, веднага уволняватъ, като ни принуждаватъ да се скитаемъ немили-недраги по цѣли години по улицитѣ, да страдаме морално и да гладуваме заедно съ дѣцата си, безъ да можемъ да дадемъ що-годи нѣкакво образование на нещастнитѣ си дѣца.

Ваше Царско Височество,

Въ всичкитѣ благоустроени държави, едно, отъ признателностъ за заслугитѣ на запаснитѣ чинове къмъ прѣстола и отечеството и, друго, отъ съзнанието, че отъ тѣхъ повторно държавата ще има нужда, войсковото началство се старае чрѣзъ редъ създадени закони да обезпечи морално и материално запасния кадъръ, за да може да разполага въ случай на война, съ добри и неубити духомъ управляющи фактори, както е въ Германия, Австрия, Италия, Ромѣния и Сърбия, дѣто за запаснитѣ чинове се даватъ длѣжности по разнитѣ държавни и общински учрѣждения, съответствующи на тѣхнитѣ индивидуални способности.

Ваше Царско Височество,

Досега сме се обръщали по редъ съ молби до г. г. прѣдставителитѣ на X-то и XI-то Народни Събрания, като се ласкаяхме отъ надеждата, че ще взематъ въ внимание и уважатъ нашитѣ искания и по такъвъ начинъ се облекчи донѣкъдъ нашето неосносно положение; но, за зла наша участъ, всичкитѣ ни надежди останаха напразно, като даже и въпросъ не стана по тѣхъ въ означенитѣ Народни Събрания отъ г. г. народнитѣ прѣдставители.

Ваше Царско Височество,

Всички ние признаваме голѣмата нужда отъ офицеритѣ и началствующия доленъ персоналъ въ врѣме на война и за тая нужда Военното Министерство е взело мѣрки още отъ мирно врѣме да има такива въ достатъчно количество въ запасъ, за да му послужатъ въ случай на война, която при сегашнитѣ обстоятелства не може да не се очаква днесъ за утрѣ. Обаче, какво е настоящето положение на запасния подпоручикъ, фелдфебелъ и унтеръ-офицеръ? Ето въпросътъ, върху който трѣбва да се спре висшето войсково началство и, като го изучи всестранно, да му даде надлежното удовлетворително разрѣшение, диктувано отъ интереситѣ на армията и за спазване военния авторитетъ на членоветѣ, които влизатъ въ нейния съставъ. Ние, запаснитѣ офицери и унтеръ-офицери, които продължаваме да отбиваме общата военна служба, съгласно закона за устройството на въоръженитѣ сили, до 45 и 60-годишна възраст, се считаме, че сме въ духовна свръзка съ дѣйствующата армия и че висшето военно началство трѣбва да има сжщитѣ грижи къмъ насъ, каквито има и къмъ дѣйствующитѣ офицери и началствующи долни чинове, като настои да ни се гарантира едно постоянно обезпечено материално положение, което да бѣде достатъчно за нашето проживяване и поддържане на своитѣ сѣмейства.

Ваше Царско Височество,

Сега, когато се изработва патѣтъ за чиновницитѣ по разнитѣ вѣдомства и ще се въвежда цензъ за тѣхъ при назначаването имъ на длѣжности при разнитѣ отрасли на държавното управление, и съ който патѣ и цензъ ще се сезира прѣдстоящото Народно Събрание, членоветѣ на благотворителното дружество „Другарски Съюзъ“ въ гр. Варна, чрѣзъ своя управителенъ комитетъ, се обръщатъ къмъ своя Господаръ и Върховенъ Вожда на армията и най-покорно молятъ Ваше Царско Височество да погледне благосклонно къмъ молбата на бившитѣ и бѣдѣщитѣ защитници на Прѣстола и Отечеството и да благоволи и издадете Височайшата Ви заповѣдъ за узаконяването отъ прѣдстоящото Народно Събрание на нашитѣ искания: като се прѣдвиди въ закона за устройството на въоръженитѣ сили въ Княжеството задължително да се назначаватъ на административнитѣ и други граждански служби запаснитѣ офицери, фелдфебели и унтеръ-офицери, независимо отъ възрастта имъ и съобразно съ тѣхнитѣ индивидуални способности; да се признае свръхсрочната служба за държавна на тѣзи запасни подпоручици, фелдфебели и унтеръ-офицери, които сж били уволнени въ запасъ на армията до издаването на закона за пенситѣ на военнослужащитѣ отъ 1900 г., и която да имъ се зачита при опрѣдѣляването на пенсията, когато станатъ некадърни да изпълняватъ гражданската или административната длѣжностъ, като при пенсионира-

нето да не се изисква повръщането на отпуснатата ни премия, понеже съгласно чл. 53 отъ закона за въоръженитѣ сили въ Княжеството тя ни е отпусната като възнаграждение за нашата безпорочна и непрѣкъсната свръхсрочна служба, и отъ което възнаграждение едвали се възползуваха 5% отъ нашитѣ другари.“

Това е, почитаеми г-да, заявлението. Комисията като взема прѣдъ видъ, че молящитѣ български граждани сж събрали ияъ и че съвсѣмъ абсурдно е такова дѣление гражданитѣ на военни и цивилни, че ние всички сме войници, още повече че тия граждани не знаятъ основния законъ на страната, рѣши единодушно: да остави това заявление безъ послѣдствие и, само благодарение на единъ членъ отъ комисията, се докладва въ Камарата.

П. Каравеловъ: Менѣ ми се струва, че комисията е рѣшила правилно. Но повече азъ бихъ молилъ да се изпрати въ Военното Министерство. Повече нищо.

Н. Узунувъ: Нѣма нужда и да се праща въ Военното Министерство. (Гласове: Да се гласува!)

Прѣдседателствующъ Д. К. Поповъ: Ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ рѣшението на комисията, да вдигнатъ рѣка. (Болшинство.) Събранието приема.

Докладчикътъ г. Деню Колевъ има думата. (Д. Колевъ: Нѣма какво да докладвамъ.) Г-нъ Василъ Поповъ. (В. Поповъ: И азъ нѣмамъ какво да докладвамъ.)

Пристѣпаме тогава къмъ доклада на провѣрочната комисия.

В. Кръстевъ: Г-нъ прѣдседателю, азъ съмъ докладчикъ на нѣкои прошения. Има да докладвамъ.

Прѣдседателствующъ Д. К. Поповъ: Имате думата.

Докладчикъ В. Кръстевъ: Г-да народни прѣдставители! Ще ви докладвамъ едно заявление на жителитѣ отъ с. Лисецъ, Ловчанска околия, подадено прѣзъ 1900 г. Тия жители на с. Лисецъ казватъ, че селото имъ било отъ около 230 къщи, а мерата имъ само съ около 900 декара за паша на добитѣка и, съ тази мера само, тѣ се намирали въ съвършено окално положение. Съ това си заявление искатъ да имъ се отпусне едно пасбище държавно отъ 500 декара, като казватъ още, че тази мера била на с. Марашъ, но това с. Марашъ още прѣзъ 1883 и 1884 г. се изселило. Нивитѣ на тия изселени селяни, или работната имъ земя, тия просители били закупили съ пари, а отъ мерата, която служила за паша на добитѣка имъ, просителитѣ се ползували досега. Обаче, министерството прѣзъ 1898 г. разпоредило и, по силата на сжществуващия законъ за опрѣдѣление държавнитѣ земи и пасбища, отнело туй пасбище, което

било останало отъ тия селяни, които се изселили отъ селото Марапъ. Жителитъ на туй с. Лисецъ се видѣли въ съвършено трудно положение и съ заявлението си искатъ да имъ се отпусне държавното пасбище безплатно. Това заявление на просителитъ било изпратено до Министерството на Финанситъ, и Финансовото Министерство, чрезъ своитъ подвѣдомствени органи, изслѣдвало, че просителитъ дѣйствително имали нужда отъ тази мера, и дава своето мнѣние, именно да се продаде тая държавна мера на жителитъ отъ с. Лисецъ по 4 л. на декаръ, платими въ двѣ години. Прошетарната комисиия, като разгледа мотивитъ на просителитъ, които излагатъ въ заявлението си и писмото на Финансовото Министерство, изказа мнѣние да се продаде държавното пасбище на жителитъ отъ с. Лисецъ, Ловчанска околия, по 4 л. декарътъ, платими въ двѣ години, и ме натовари да помоли и васъ, г-да народни прѣдставители, да се съгласите съ мнѣнието на комисиията.

Ю. Теодоровъ: Защо онова по 8 л., а това по 4 л.?

Д. Дяковъ: ... (Не се чува.) Правя прѣдложение да се отпусне тази мѣра на това село по 8 л. декарътъ, а не по 4 л.

Н. Христовъ: Азъ се чудя, каква послѣдователностъ може да има въ рѣшенията на Народното Събрание, когато прѣди малко взехме рѣшение да отпуснемъ на с. Топлешъ, което се намира въ Балкана и което мѣсто е съвършено каменисто и негодно, мера по 8 л., а сега друга такава мера, която по качество и почва може да стои по-високо и по-добра отколкото онази, да я отпуснемъ по 4 л. декарътъ, когато това с. Лисецъ се намира въ поле, а другото въ балканъ. Независимо отъ това, мѣстността отъ 500 декара, която искатъ да имъ се отпусне, е пасбище на нѣкое бивше турско с. Марапъ. Доколкото азъ съмъ разбралъ, както гласи и самото заявление, работната земя на това население е разпродадена между съсѣднитъ села и е купена отъ тѣхъ, а пасбището е останало държавно и тѣ го искатъ сега отъ държавата. Но, трѣбва да се има прѣдъ видъ това, частнитъ имоти за каквата цѣна могатъ да се продадатъ, оттамъ трѣбва да се вземе примѣръ, че може да струва и пасбището поне половината цѣна. Когато тия имоти въ с. Марапъ сж продавани съ по 20 л. декарътъ, то и мерата струва повече отъ 4 л. декарътъ. Има тукъ единъ разсилень отъ Ловчанскитъ села — не знамъ при кое учрѣждение е — притежавалъ е въ мерата на това с. Марапъ една нива отъ 50 декара, която прѣди нѣколко дена продаде въ мое присѣствие на двама души селяни отъ с. Николаево, Плѣвенска околия, съсѣди съ границитъ на Ловчанската околия, ако се не лъжа, за 1.200 л. — значи, по 20 и повече лева декарътъ. Когато единъ декаръ работна земя въ тази мѣстностъ може да струва повече отъ 20 л., азъ мисля, че пасбището, ако не толкозъ, то поне половината, 10 л. може да струва декарътъ.

И мисля, че ние не сме дошли тукъ да харизваме държавнитъ имоти. Ако е това нашето прѣдназначение, то да разберемъ колко държавни земи има и да ги подаримъ наведнажъ и съ това ще се свърши цѣлата ни мисия.

Но понеже тия хора иматъ нужда и ние ще трѣбва да ги удовлетворимъ, трѣбва да имъ искаме стойността на имота, а не да имъ го харизваме. Затова азъ прѣдлагамъ, да имъ се отпусне не помалко отъ цѣната на декара отпуснатата на с. Топлешъ, по 8 л., а при това да имъ се даде срокъ за изплащане една година.

М. Каравасилевъ: Г-да прѣдставители, двама отъ прѣдставителитъ станаха да казватъ, че мѣстото отстъпено отъ комисиията по 4 л., тѣзи, които сж рѣшили това съгласно мнѣнието на министерството, не знаели мѣстото. Г-нъ Нино Христовъ може да е билъ тамъ, но и той го не знае. Азъ знамъ това мѣсто; то нищо не струва; тамъ само смрадлика расте — нищо друго не може да стане. Азъ знамъ защо се казва, че това мѣсто било по-хубаво отъ мѣстото въ Топлешъ. Това мѣсто, макаръ и да е въ полето, то е по-долно отъ балканскитъ мѣста. Туй мѣсто нищо не струва и право е мнѣнието на министерството, че не струва повече отъ 4 л., и затова азъ съмъ съгласенъ съ мнѣнието на комисиията да се отстъпи по 4 л. декарътъ.

К. Мирски: Азъ се придържамъ о това, което министерството прѣдложи. То прави прѣдложение на основание на изучавания. Ние винаги ще правимъ голѣми несправедливости — малкитъ всѣки пътъ ги правимъ, — докогато такива работи не почнемъ да ги вършимъ по обикновенъ законодателенъ редъ, както става въ други парламенти и за което се е толкова настоявало.

Г-нъ Нино Христовъ прави сравнение на цѣната на неработната земя съ цѣната на нивитъ около тая земя. Има голѣма разлика. Нивитъ могатъ да се продаватъ, а тукъ се отстъпва мера на едно село пакъ за мера. То ще си остане пакъ на държавата, а само ползуването се отстъпва на юридическото лице — селото; селянитъ нѣма да иматъ върху него такива права, каквито иматъ върху нивитъ.

Министъръ М. Сарафовъ: Г-да народни прѣдставители! Повдигна се въпросъ за цѣната на това мѣсто и, понеже прошенето е вече отъ двѣ години и писмото на министерството е отъ двѣ години напрѣдъ, бихъ молилъ Народното Събрание да го прати въ Министерството на Финанситъ на изучаване — да събере данни относително цѣната на това мѣсто и да се внесе още въ тая сесия. (Одобрение.)

Прѣседателствующъ Д. К. Поповъ: Турямъ въпроса на гласуване. Които сж съгласни съ прѣдложението на г. министра, да се изпрати това прошение въ Министерството на Финанситъ за по-

нататъшно изслѣждане, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Н. Гимиджийски: Азъ имамъ за докладване едно прошение.

Прѣседателствующъ Д. К. Поповъ: Добръ, заповѣдайте.

Докладчикъ Н. Гимиджийски: Г-да народни прѣдставители! Жителитѣ отъ с. Гигенска махала, Никополска околия, сж подали едно прошение, съ което искатъ да имъ се продаде държавното пасбище „Гърнець“, което било близо до селото имъ — на 2 км. далече. Оплакватъ се въ сщщото врѣме съ прошениято си, че на нѣколко пжти подавали прошение да имъ се продаде това мѣсто и че единъ пжтъ Народното Събрание било рѣшило да се отстжпи на тѣхъ и на с. Славовица това държавно пасбище съ цѣна по 15 л. декарътъ, платими въ три години, и, като разказватъ това, казватъ, че Славовчани се отказали отъ частта, именно половината на този държавенъ имотъ, прѣдъ видъ на голѣмата цѣна, а пжкъ Гигенмахаленчани не се отказали, а просили просто да се намали цѣната отъ 15 л. на 5 л., като правятъ сравнение съ близосѣднитѣ други държавни совати, които сж били продадени на нѣколко села по съ 5 л. декарътъ.

Прощението било пращано въ Министерството на Финанситѣ и Министерството на Финанситѣ, съ писмото си № 1.424 отъ 14 априлий 1901 г., дословно казва слѣдующето: (Чете.) „Вслѣдствие просбата на горѣпоменатитѣ жители и на онѣзи отъ с. Славовица, IX-то Обикновено Народно Събрание, въ засѣданието си отъ 14 декемврий 1898 г., рѣши: да се продаде пасбището „Гърнець“ по на половина на двѣтъ казани села, по 15 л. декарътъ, платими въ три години. Слѣдъ узаконяването на това рѣшение и прилагането му въ дѣйствие, жителитѣ отъ с. Славовица сж се отказали да взематъ принадлежащата имъ се половина, подъ прѣдлогъ че била скжпа. Така сжщо и жителитѣ отъ с. Гигенска-махала на нѣколко пжти сж се оплаквали отъ голѣмата цѣна, безъ обаче да се откажатъ отъ земята, вслѣдствие на което изпълнението на рѣшението на Народното Събрание не е могло да се приложи.

„По прѣдложението на Министерството на Търговията и Земледѣлието, Министерскитѣ Съвѣтъ, на 20 май 1900 г., е рѣшилъ: да се прѣсели населението отъ селата Черчеланъ и Магура въ селата Брѣсгъ, Гигенска-махала и Славовица, понеже земитѣ на първитѣ се заливали отъ водитѣ на р. Дунавъ, и да се продаде на прѣселитѣ се селяни соватѣтъ „Гърнець“ по 5 л. декарътъ, безъ да се има прѣдъ видъ, че скжниятъ соватъ е продаденъ вече по рѣшението на Народното Събрание. Слѣдъ утвърдението рѣшението на Министерския Съвѣтъ, съ указъ отъ 1 юний 1900 г., подъ № 23, прѣдписано е било на Плѣвненския окръженъ управителъ да го

изпълни. Поканени Черчеланчени и Магурчени да напуснатъ старитѣ си села и да се прѣселятъ въ новитѣ, послѣднитѣ положително отказали да направятъ това, като посочили съвѣтъ други села, въ които правителството да ги прѣсели и по-искали другъ единъ соватъ, който не можеше да имъ се даде, понеже съставлява частъ отъ Климентинския държавенъ конезаводъ.

„При тия обстоятелства пасбището „Гърнець“ пакъ е свободно и ще може да се продаде на жителитѣ отъ с. Гигенска-махала, толкова повече че тѣ дѣйствително иматъ нужда отъ него.

„Това като ви съобщавамъ, честь имамъ да прибавя, че нѣмамъ нищо противъ туй, да се удовлетвори просбата на заявителитѣ, като имъ се отстжпи въпросниятъ соватъ срѣщу едно възнаграждение отъ 5 л., платими въ петъ години.“

Прощетарната комисиия, като взема прѣдъ видъ просбата на Гигенмахаленчани и послѣ писмото на Министерството на Финанситѣ, което току-що прочетохъ; като взема прѣдъ видъ още и това, че с. Славовица като близосѣдно село и като село, на което по-рано съ едно рѣшение Народното Събрание му било отпуснало половината отъ този соватъ, но отъ която половина Славовчани се били отказали, подъ прѣдлогъ че цѣната била скжпа, — взема това рѣшение: да се продаде въпросната мера или държавното пасбище „Гърнець“ на жителитѣ отъ с. Гигенъ-махала, Никополска околия, изпѣло, по 5 л. декарътъ, платими съразмѣрно въ петъ години, само ако Славовчани се откажатъ отъ покупката на съотвѣтната на населението му частъ. Взема се така това рѣшение, за да не би отпослѣ пакъ Славовчани да претендиратъ и да искатъ половината или по-голѣмата частъ отъ пасбището, послѣдствие намаляването цѣната на пасбището, защото по-рано сж се били отказали отъ тази покупка, защото била скжпа цѣната.

Д. Дяковъ: Колко декара е?

Докладчикъ Н. Гимиджийски: 4.900 декара.

Н. Христовъ: Г-да народни прѣдставители! Това пасбище „Гърнець“, което се намира между селата Славовица и Гигенска-махала, то се намира тъкмо на самата граница, между двѣтъ села: едната половина влиза въ района на едното село, а другата половина влиза въ района на другото село. Така е поставено. Но азъ мисля защо толкова гледаме прѣзъ прѣсти на работитѣ, които сме извършили по-напрѣдъ. За този соватъ „Гърнець“ се взема рѣшение миналата редовна сесия на XI-то Обикновено Народно Събрание, XXII засѣдание отъ 24/XI, съ което се отстжпи отъ Народното Събрание на с. Гигенска-махала, което внесе една частъ отъ паритѣ на държавата. Обаче, прѣди да бжде отстжпено това пасбище отъ Събранието, бѣ отдадено на търгъ и наето отъ Плѣвненския търговецъ М. Карабелювъ за петъ години, за разрѣшението на което Махалджани подаваха изтеклата

пролѣтъ нѣколко телеграми до г. Министра Радевъ. Слѣдъ това имъ се прѣдаде половината отъ совата и тѣ го експлоатираха лѣтосъ и продължаватъ да експлоатиратъ доднесъ.

Независимо отъ това, колкото се отнася че началото били съгласни да го взематъ орташки съ с. Славовци, но напоследъкъ Славовчани се отказали — това не е вѣрно. Вѣрно е обаче, че освѣнъ орташката имъ молба до Народното Събрание, Махалджани безъ знанието на Славовчани подали частна молба до същото Събрание, да се отстъпи пасбището само на тѣхното село, съ намаление отъ 15 л. на 10 л. декартъ и съ продължение срока отъ три на петъ години, както е било изказано съ общото имъ заявление, тѣй като, казватъ тѣ, нашитѣ ортаци Славовчани отказватъ да бждатъ такива. Народното Събрание разглежда послѣдното заявление и отстъпи пасбището „Гърнецъ“ само на Махалджани. Обаче, Славовчани, слѣдъ като се научаватъ за играта на Махалджани, протестиратъ противъ такова рѣшение; прѣди не много врѣме депутация отъ това село се яви тукъ прѣдъ г. Министра на Земледѣлието и Търговията и настоятелно иска да имъ се отстъпи половината подъ условията на Махалджани.

Имамъ писмо, че депутация скоро ще пристигне въ София отъ Славовица съ единствената мисия да ходатайствува за отпушане половината соватъ на селото имъ. Мисля, че за да не бждемъ на едни майка, а на други мащеха, още повече да не станемъ причина на вѣчна вражда между тия двѣ села, трѣбва да удовлетвориимъ просбата на Славовишкитѣ жители, като имъ отстъпимъ половината отъ държавното пасбище „Гърнецъ“. Затуй азъ ще моля почитаемото Народно Събрание да се съгласи, щото това заявление да се отложи и прѣдаде на Министерството на Финанситѣ, което да проучи коренно положението на самата работа и тогава да даде край и направление на тая работа.

Министъръ М. Сарафовъ: За пасбището „Гърнецъ“ има нѣкои работи, азъ се сѣщамъ да съмъ се занимавалъ и да съмъ подписалъ писмо по тоя соватъ; но какво е, не мога да ви кажа положително, и заради това, прѣдложението, което прави г. Нино Христовъ, е свършено на мѣстото си, и азъ ви моля да рѣшите да се прѣпрати заявлението въ Министерството на Финанситѣ, за да може да се изслѣдва и докладва въ едно идущо засѣдание.

Докладчикъ Н. Гимиджийски: Г-да народни прѣдставители! Отъ бюрото на Народното Събрание въ прошетарната комисиия е било прѣпратено това прошение, заедно съ тази бумага, изпратена отъ Министерството на Финанситѣ, която прочетохъ. Дали има друга или нѣма, азъ не знамъ.

Министъръ М. Сарафовъ: Азъ се сѣщамъ, че има. Прѣдлагамъ да се отложи, докато Министерството на Финанситѣ бжде въ положение да даде свѣдѣния.

Прѣдседателствующъ Д. К. Поповъ: Ония господа, които сж съгласни съ прѣдложението на г. министра да се отложи това прошение, за да се прѣпрати въ Министерството на Финанситѣ за доизслѣждане, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Г-нъ Зографски, докладчикъ по Казанлъшкия изборъ, има думата.

Докладчикъ Д. Зографски: Г-да народни прѣдставители! Ще ви докладвамъ избора въ Казанлъшката околия. Казанлъшката околия е била раздѣлена на шестъ секции. Първата Казанлъшка секция има 2.856 избиратели, отъ които 747 сж гласоподаватели. Намѣрени сж 747 карти и толкова бюлетини. Изборътъ прѣзъ цѣлия день е вървѣлъ мирно и тихо. Отворилъ се е въ 7 ч. заранъта и въ 6 ч. вечеръта се прѣкратилъ. Най-много гласове е получилъ Тодоръ Шипковъ — 544 гласа, К. Возвелиевъ — 199 и Руси Димитровъ — 2.

Втората Казанлъшка секция има 2.735 избиратели, гласоподаватели 500. 500 избирателни карти и 500 бюлетини сж били намѣрени. Изборътъ е почналъ въ 7 ч. сутринъта и въ 6 ч. вечеръта билъ прѣкратенъ. Никакви нередовности не е имало. Подадено е било едно заявление отъ трима избиратели, че нѣкой си горскы стражаръ Гджю С. Раевъ билъ гласоподавалъ, но прѣдседателятъ го оставилъ безъ послѣдствие, защото такова лице не било записано въ избирателния списъкъ и не е гласоподавало. Получили сж: Тодоръ Шипковъ — 421 гласъ и К. Возвелиевъ — 79.

Въ третата, Търниченска секция, имало 1.973 избиратели; отъ тѣхъ гласоподаватели 627. Намѣрени въ урнитѣ 627 карти и толкова бюлетини. Изборътъ започналъ въ 7 ч. сутринъта и се прѣкратилъ въ 6 ч. вечеръта. Никакви нередовности и неправилности не сж станали прѣзъ деня на избора. Получили сж: Т. Шипковъ — 620 гласа и К. Бовзелиевъ — 7.

Въ четвъртата, Долносахаренска секция, имало 2.051 избиратели, гласоподаватели 506; въ урнитѣ се оказали 506 избирателни карти и толкова бюлетини. Изборътъ почналъ въ 7 ч. сутринъта и се прѣкратилъ въ 6 ч. вечеръта. Никакви нередовности не е имало прѣзъ деня на избора и никакви заявления не е имало подадени на бюрото. Получили най-много гласове: Т. Шипковъ — 505 и Минчо Станевъ — 1.

Въ петата, Чергеновска избирателна секция, имало 2.058 избиратели, отъ които гласоподаватели 417. Въ урнитѣ се оказали 417 бюлетини и толкова карти. Гласоподаването почнало въ 7 ч. заранъта и се прѣкратило въ 6 ч. вечеръта. Изборътъ прѣзъ цѣлия день е вървѣлъ мирно и тихо. Никакви нарушения и неправилности не сж станали. Тодоръ Шипковъ получилъ 375 гласа и К. Возвелиевъ — 42.

Въ шестата, Лаханлийска избирателна секция, имало 2.256 избиратели, гласоподаватели 790; бюлетинкитѣ сж били 790 и избирателнитѣ карти

пакъ толкова. Гласоподаването почнало въ 7 ч. сутринята и се прѣкратило въ 6 ч. вечерята. Прѣзъ деня на избора не е имало никаква нередовностъ, освѣтъ дѣто е билъ съставенъ актъ на Чанакчийския общински горски стражаръ Слави Аралановъ, съгласно чл. 3 отъ избирателния законъ, и изпроводенъ по надлеженъ редъ въ сѣда. Най-много гласове сж получили: Т. Шипковъ — 786 и К. Бозвелиевъ — 4.

Общото число на полученитѣ гласове въ Казанлъжската околия е за Тодора Шипковъ 3251, а за К. Бозвелиевъ 331.

Старозагорскиятъ окръженъ сѣдъ, съ опрѣдѣление № 112, е провъзгласилъ Т. Шипковъ за избранъ отъ Казанлъжската околия. Провѣрочната комисия намѣри избора за правиленъ и редовенъ и ме натовари да ходатайствувамъ прѣдъ васъ, г-да народни прѣдставители, да го признаете и вие за правиленъ и редовенъ.

Прѣдседателствующъ Д. К. Поповъ: Ония господа, които сж за утвърждение избора станалъ въ Казанлъжската избирателна околия, дѣто е избранъ Тодоръ Шипковъ, да вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Събранието приема.

Г-нъ Петъръ Драгулевъ, докладчикъ на Кюстендилския изборъ, има думата.

Докладчикъ П. Драгулевъ: Ще докладвамъ Кюстендилския изборъ за единъ народенъ прѣдставитель.

Въ гр. Кюстендилъ и въ още четири секции е произведенъ на 1 септемврий т. г. изборъ за единъ народенъ прѣдставитель. Въ този изборъ е сполучилъ да се избере съ 1836 гласа г. Д-ръ Сава Мирковъ срѣщу другъ единъ кандидатъ, г. Христо П. Славейковъ, който е получилъ 800 и нѣколко гласа по-малко. Въ всички секции прѣзъ деня на избора е било мирно и тихо, не сж послѣдвали никакви заявления отъ страна на избирателитѣ, нито на кандидатитѣ, и прогласенъ е билъ за избранъ г. Д-ръ Сава Мирковъ. Слѣдъ избора не е послѣдвала никаква контестация.

Провѣрочната комисия разгледа този изборъ и, като го намѣри за правиленъ, редовенъ, натовари ме да ходатайствувамъ, щото той да бѣде утвърденъ отъ Народното Събрание.

П. Каравеловъ: Азъ желая чрѣзъ Васъ, прѣдседателтъ, защото тъй му е редътъ, да попитате г. Д-ръ Миркова: дѣйствително ли участвува въ акционерното дружество, което прави Варненското пристанище, или не. Щомъ каже че не, азъ приемамъ.

Д-ръ С. Мирковъ: Никакво участие, г-да народни прѣдставители, въ Варненското пристанище не вземамъ. Избранъ съмъ като провѣрителъ на акционерното дружество безъ всѣкакви акции, на основание търговския законъ, дѣто не изисква нито

акции, нито нищо. Не съмъ никакъвъ акционеръ, само съмъ избранъ за провѣрителъ отъ акционеритѣ. Г-нъ Каравеловъ, ако има данни, показателства, да ги даде.

П. Каравеловъ: Добръ, азъ нѣмамъ нищо. Да не станатъ разговори послѣ!

Прѣдседателствующъ Д. К. Поповъ: Полагамъ въпроса на гласуване. Ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ за правиленъ и редовенъ избора станалъ въ Кюстендилската околия, дѣто е избранъ г. Д-ръ Сава Мирковъ, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Народното Събрание приема.

Докладчикъ П. Драгулевъ: Ще докладвамъ избора, произведенъ на 1 септемврий т. г. въ Анхиалската околия.

Околията е била раздѣлена на три избирателни секции: едната е била въ гр. Анхиало, другата е била въ гр. Месемврия, а третата е била въ с. Ахлий. Кандидати въ този изборъ имало само двама: единиятъ е билъ г. Никола Г. Шивачевъ, а вториятъ е билъ г. Д-ръ Паскалъ Табурновъ. Г-нъ Никола Г. Шивачевъ, при мирно течение и вървене на избора, е получилъ болшинство въ него: получилъ всичко 1404 гласа, а г. Д-ръ Паскалъ Табурновъ е получилъ само 766 гласа. Прѣзъ деня на избора, както казахъ, не е имало никакви инциденти, не сж послѣдвали никакви заявления. Впоследствие е билъ прогласенъ г. Никола Г. Шивачевъ, който е билъ потвърденъ като такъвъ отъ Бургазкия окръженъ сѣдъ. Слѣдъ два дена, ми се струва на 3 септемврий, е послѣдвала една контестация, въ която нѣма нищо сжщественно написано. Тя по-скоро може да послужи за една вѣстникарска статия, защото съ патосъ и съ много други изражения е написана, но не и съ нѣкакви сжществени факти, които да опорочаватъ избора. Контестаторитѣ съ нея се оплакватъ, че владиката отъ гр. Анхиало е ходѣлъ да агитира прѣди изборитѣ, че сждебниятъ приставъ е ходѣлъ прѣди изборитѣ да привежда въ изпълнение извѣстни изпълнителни листове, че извѣстни хора отивали на разходка и чрѣзъ това влияли на избирателитѣ и, най-послѣ, че имало разтурване на единъ общински съвѣтъ прѣди 16 дена отъ произвеждането на окръжнитѣ избори. Обаче, на конкретни случаи и нѣкакви други сжществени нарушения не се посочва и заради това, докладванъ този изборъ въ комисията, единодушно се прие за правиленъ и редовенъ и тя ме натовари да ходатайствувамъ прѣдъ Събранието да го утвърди.

Прѣдседателствующъ Д. К. Поповъ: Полагамъ въпроса на гласуване. Ония г. г. прѣдставители, които сж за утвърдението на избора станалъ въ Анхиалската околия, дѣто е избранъ г. Никола П. Шивачевъ, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Събранието приема.

Г-нъ Теню Начовъ, докладчикъ по Пловдивския изборъ, има думата. (Гласове: Нѣма го!)

Тогавъ минаваме на слѣдующия дневенъ редъ: докладъ отъ анкетнитѣ комисии.

Готови ли сж съ докладитѣ си? (Обаждатъ се: Не сж готови.)

Слѣдующиятъ дневенъ редъ е: първо четене законопроекта за българското подданство. Моля г. секретаря да го прочете.

П. Каравеловъ: Вчера още говорихме, че трѣбва да имаме законопроекта на рѣка. Нѣма го у никого.

Прѣдседателствующъ Д. К. Поповъ: Тогавъ оставѣте, г-нъ секретаръ.

Министъръ-Прѣдседателъ Д-ръ С. Даневъ: Можете да го оставите за послѣденъ.

Прѣдседателствующъ Д. К. Поповъ: Пристъпваме къмъ слѣдующия проектъ за измѣнение закона за градскитѣ и селскитѣ общини. Той е раздаденъ на г. г. народнитѣ прѣдставители, ми се струва. (Гласове: Раздаденъ е!)

Министъръ-Прѣдседателъ Д-ръ С. Даневъ: И първиятъ е раздаденъ. (К. Мирски: Ама миналата сесия.) Всички проекти, които сме турили на дневенъ редъ, сж раздадени. Азъ се съгласихъ да остане този по-късно, защото нѣкои прѣдставители го нѣмали на рѣка.

Т. Теодоровъ: Никой го нѣма! Потърсѣте по скамейкитѣ, ако го има!

Д-ръ П. Ношковъ: Азъ го имамъ, г-нъ Теодоровъ. (Смѣхъ въ дѣсницата.)

Т. Теодоровъ: Взеи сте го сега само за комедия.

Прѣдседателствующъ Д. К. Поповъ: Моля ви, г-да, не се разправяйте!

Министъръ-Прѣдседателъ Д-ръ С. Даневъ: Г-нъ Теодоровъ! Вие знаехте, че проектътъ е туренъ на дневенъ редъ и сигурно ще го има въ Вашитѣ книжа; ако бѣхте поровили у Васъ, сигурно щѣхте да го намѣрите.

Т. Теодоровъ: Нѣмамъ го, г-нъ Даневъ, и фактъ е, че всички го нѣматъ. Г-нъ Ношковъ сега го е взелъ и питахъ го прѣди малко отдѣ го е взелъ, за да отида да си го взема и азъ.

Д-ръ П. Ношковъ: Позаинтересувахъ се и го взехъ отъ архивата на Народното Събрание.

Т. Теодоровъ: Никой го нѣма. Ще го гласуваме безъ да го имаме на рѣка.

Секретаръ Д. Зографски: (Чете.)

„Докладъ

до Народното Събрание върху законопроектитѣ за измѣнение законитѣ за градскитѣ и селскитѣ общини.

Приложенитѣ тукъ два законопроекта иматъ за цѣль да въведатъ въ законитѣ, по които сега се управляватъ нашитѣ общини, измѣненията и допълненията, които опитътъ, прѣзъ 15-годишното прилагане на тия закони, е посочилъ.

На първо мѣсто въ законопроектитѣ личи контролтътъ, който занапрѣдъ ще се упражнява върху общинскитѣ финансии, тъй лошо водени досега, поради което повечето общини сж потънали въ голѣми дългове. А за да се даде възможность да се изплатятъ тия дългове и да се направи нѣщо за благоустройството на градоветѣ и селата, прѣдвидени сж нови източници за общинскитѣ приходи. Въ свръзка съ това, нарежда се, щото заемитѣ за общинитѣ, ако надминуватъ размѣра 10.000 л. за градоветѣ и 5.000 л. за селата, да се разрѣшаватъ само по законодателенъ редъ. По тоя начинъ, разрѣшението за сключване заеми като ще става мѣчно, слѣдъ извършване редъ сложни формалности, ще се прѣкрати досегашното осждително стремление къмъ заеми, които опростиха една голѣма частъ отъ общинитѣ, безъ да помогнатъ много за тѣхното благоустройство.

На второ мѣсто по важность въ законопроектитѣ стои въпросътъ за разтуряне общинскитѣ свѣти. Тоя въпросъ се разрѣшава по начинъ, щото да се избѣгнатъ злоупотрѣбленията, които досега се вършеха съ това разтуряне. По-правилно и по-цѣлесобразно въ законопроектитѣ е наредено така сжщо даването подъ сждъ кметоветѣ и отстраняването имъ отъ длѣжностъ, а така сжщо — изказването недовѣрие противъ тѣхъ отъ страна на общинскитѣ свѣти.

Увеличението числото на свѣтниците въ голѣмитѣ градове — вмѣсто 16, както е сега, 20, 24 и 30 — има за цѣль да даде възможность на тия градове да бждатъ достатъчно прѣдставени въ градскитѣ свѣти и по тоя начинъ да се запази съразмѣрността, която е легнала въ основата на чл. 19 отъ закона за градскитѣ общини.

Специално законопроектътъ за измѣнение закона за селскитѣ общини съдържа: по-цѣлесобразни наредби за сгруппирането селата въ общини; за разграничение общинскитѣ мери, чрѣзъ което се прави стѣпка напредъ по разрѣшение трудния и заплетенъ въпросъ за нарекендетата; за общинскитѣ хамбари; за ценза, който трѣбва да притежаватъ, и за гаранцията, която трѣбва да даватъ кметоветѣ; за обязаноститѣ и отговорността на кметоветѣ и за кметското възнаграждение.

Другитѣ измѣнения сж отъ по-малка важность. София, 15 октомврий 1902 г.

Министъръ на Вътрѣшнитѣ Работи:

А. Людскановъ.

Законопроектъ

за измѣненіе закона за градокиѣ общини.

§ 1. Втората алинея на чл. 4 се слива съ чл. 5, който добива слѣдующата редакция: Промѣняване имената на градоветѣ и прѣобръщане селскитѣ общини въ градски или градскитѣ въ селски става по законодателенъ редъ. Рѣшенията, които за тая цѣль се взематъ отъ надлежнитѣ общински съвѣти, се внасятъ въ Народното Събрание отъ Министра на Вътрѣшнитѣ Работи.

§ 2. Пунктъ 3 на чл. 19 се изхвърля, а се прибавятъ: 3) отъ 16 члена въ общини до 25.000 жители; 4) отъ 20 члена въ общини до 35.000 жители; 5) отъ 24 члена въ общини до 50.000 жители; и 6) отъ 30 члена въ общини съ повече отъ 50.000 жители.

§ 3. Чл. 20 се измѣня така: Общинското управление състои отъ кмета и помощника му. Въ общини, дѣто има повече отъ 30.000 жители, кметскитѣ помощници сж двама.

§ 4. Забѣлѣжка първа подъ чл. 21 се изхвърля.

§ 5. Чл. 23 се измѣня така: Въ всяка община има единъ секретаръ, който управлява канцеларията, а също и други чиновници и служащи споредъ нуждата.

Ни една служба не може да бѣде създадена, ако тя не е прѣвидена въ нѣкой отъ законитѣ или общинскитѣ правилници и ако за нея нѣма прѣвидена плата въ бюджета.

Назначението и уволнението на секретаритѣ, лѣкаритѣ, аптекаритѣ, архитектитѣ, юристконсултитѣ и инженеритѣ става по рѣшение на общинския съвѣтъ, а на другитѣ служащи — направо отъ кмета. Бирницитѣ, контролоритѣ и тѣхнитѣ помощници се назначаватъ по реда, указанъ въ чл. чл. 96 и 97. При това назначението и уволнението на лѣкаря, който е началникъ на санитарната служба въ Столицата, става съ одобрение отъ Министра на Вътрѣшнитѣ Работи, а онова на началника на техническата служба — съ одобрение отъ Министра на Обществениитѣ Сгради. И единиятъ, и другиятъ получаватъ плата отъ общинската каса, но се считатъ като държавни чиновници и иматъ всички тѣхни права.

§ 6. Къмъ чл. 24, слѣдъ думитѣ „сѣдебни засѣдатели“, се прибавя: народни прѣдставители и членове на окръжния съвѣтъ, а къмъ чл. 26 се прибавятъ слѣдующитѣ двѣ нови алинеи: Когато се разисква въпросътъ за недовѣрие, заинтересованиятъ кметъ или помощникъ може да присъствува въ засѣданіето и да взема участие въ прѣвнания и гласуването, но не може да прѣдседателствува.

Изказването недовѣрие се счита правилно, ако за него сж подали гласъ повече отъ половина на всичкитѣ членове отъ съвѣта.

§ 7. Чл. 27 се измѣня така: Възбуждането углавно прѣсѣдване срѣщу кметъ, кметски по-

мощникъ, кметски намѣстникъ и общински съвѣтникъ за прѣстаплення и нарушения, относящи се до тѣхната служба, както и даването имъ подъ съдъ става по реда, посоченъ въ закона за углавното сѣдопроизводство, безъ да се иска разрѣшение отъ министра или друго нѣкое началствующе лице.

§ 8. Чл. 28 се измѣня така: Кметъ или помощникъ, даденъ подъ съдъ за прѣстапно дѣяние по служба, ако поиска прокурорътъ, отстранява се отъ служба, и това повлича прѣкратяване възнаграждението му за прѣзъ всичкото врѣме, додѣто трае слѣдствието и сѣденето. Ако се оправдае, връща се на длъжността си, стига да не е изтекълъ срокътъ, за който е избранъ, а ако се осѣди, уволнява се окончателно.

Отстраняването отъ служба става съ заповѣдь отъ Министра на Вътрѣшнитѣ Работи.

§ 9. Къмъ чл. 32 се прибавя: Това трѣбва да стане въ течението на 10 дена.

Замѣняването утвърденъ членъ съ кандидатъ се продължава дотогава, докогато има кандидати, които сж получили поне половината отъ най-малкото гласове, дадени за утвърденъ членъ.

§ 10. Чл. 34 се измѣня така: Общинскиятъ съвѣтъ се разтуря прѣди да изтече срокътъ, за който е избранъ, отъ Кнѣза, по прѣдставление отъ Министра на Вътрѣшнитѣ Работи, само когато повече отъ половината общински съвѣтници си дадатъ оставката или бѣдатъ отстранени по искане отъ сѣдебнитѣ власти, поради даването имъ подъ съдъ, и нѣма възможностъ да бѣдатъ замѣнени съ други (чл. 32, послѣдна алинея).

§ 11. Въ чл. 36 количеството 9.000 л. се замѣня съ 7.200, а думитѣ „въ по-малкитѣ общини по рѣшение на общинския съвѣтъ на кметския помощникъ може да не се дава“ замѣняватъ се съ „въ общини съ по-малко отъ 10.000 жители на кметския помощникъ не се дава“. Въ забѣлѣжката на сѣщия членъ „3, 5 и 8 л.“ се замѣнятъ съ „2, 3 и 5 л.“

§ 12. Къмъ чл. 45 се прибавя: Когато нѣкой общински съвѣтникъ отсъствува безъ законни причини три пѣти наредъ, общинскиятъ съвѣтъ му налага глоба до 20 л., а ако и слѣдъ това продължава да отсъствува, счита се че е въ оставка и се уволнява.

§ 13. Забѣлѣжкитѣ подъ п. н. 11 и 13 на чл. 55 се изхвърлятъ, а къмъ втората алинея на чл. 56 се прибавя: Това трѣбва да стане не по-късно отъ 15 дена слѣдъ получаване рѣшеніето.

§ 14. Къмъ чл. 60 се прибавя забѣлѣжка: Ако заемътъ прѣвншава сумата отъ 10.000 л., разрѣшеніето му става по законодателенъ редъ.

Заемътъ не може да бѣде употребенъ освѣтъ за цѣльта, за която е сключенъ.

§ 15. Въ чл. 77 при думитѣ „отъ кмета“ се прибавя: съ помощта на бирника и контролора.

§ 16. Забѣлѣжката подъ п. 5 на чл. 85 се измѣня така: Правото, за което се отнася горниятъ пунктъ, не е задължително; то се взема само когато

теглението се извършва съ официалният теглилки, по поискване от купувача или продавача. Към п. 8 се прибавя: било за движими, било за недвижими имоти. Пунктът 9, касателно таксата за натоварени кола и добитък (бачъ), отменен съ закона за общинските налози от 1899 г., се възстановява.

§ 17. Пункт 13 от чл. 86 се прѣнася под чл. 85; пункт 14 става 13 и се измѣня така: добавъчни стотинки (врѣхнини), които се налагат на всички данѣкоплатци въ общината, въ слѣдующия размѣръ: не повече отъ 75% върху патентитѣ за отваряне кръчми, кафенета, гостилници, хотели и тютюнопродавници; не повече отъ 50% върху патентитѣ за упражненіе търговия или други занятии, и не повече отъ 25% върху данѣка на покрититѣ имоти (емлякъ), върху поземелния данѣкъ, както и върху всички други държавни прѣки даждия; пункт 15 става 14 и се измѣня така: такса за изхвърляне смѣтѣта отъ жилищата, за абонаментъ за вода отъ общинския водопроводъ и за свързване жилищата съ градскитѣ канали.

§ 18. Въ чл. 89, п. 8, се прибавя: и помощъ за доброволници, пожарникари, ако такива има покрай постояннитѣ.

§ 19. Новъ чл. 91. Никакъвъ общински данѣкъ, или каква да е берия, не може да бѣде налаганъ, ако не е установенъ съ законъ. Общинскитѣ приходи, които могатъ да бѣдатъ дадени на търгъ, се събиратъ само чрезъ закупвачи. Сѣщо и разнитѣ доставки ставатъ само чрезъ търгъ.

§ 20. Чл. чл. 91—94 ставатъ 92—95, а чл. 95, който става 96, се измѣня така: Въ всѣко градско-общинско управление има единъ бирникъ, който прибира разнитѣ приходи и произвежда разходитѣ на общината.

Бирникътъ се назначава и уволнява по рѣшение на общинския съвѣтъ, одобрено отъ окръжния управител (за Столицата — отъ Министра на Вѣтрѣшнитѣ Работи). Той не може да бѣде уволненъ не по негово желаніе, освѣтъ за неспособностъ или немарливостъ, констатирани отъ двама финансови инспектори, за злоупотрѣбление или чѣкъ по искане на съдебнитѣ власти, когато е даденъ подъ сѣдъ.

Въ общини, на които бюджетитѣ не надминаватъ 50.000 л., приходъ или разходъ, длѣжноститѣ бирникъ и секретаръ се повѣряватъ на едно лице.

§ 21. Новъ чл. 97. Въ общини, на които бюджетитѣ надминаватъ 500.000 л., приходъ или разходъ, има по единъ контролѣоръ, а въ Столицата и подконтролѣоръ, назначени съ Княжески указъ, по прѣдставление отъ Министра на Вѣтрѣшнитѣ Работи, съ съгласието на Министра на Финанситѣ.

Контролѣоритѣ и подконтролѣоритѣ получаватъ заплата отъ общинитѣ, но се считатъ за държавни чиновници и иматъ всички права и задѣлжения на тия послѣднитѣ.

Заплатата на контролѣоритѣ е 4.200 л., а въ Столицата 4.800 л. годишно. Подконтролѣорътъ получава 3.600 л.

§ 22. Новъ чл. 98. Назначението на контролѣора е да бѣде за правилното произвеждане разходитѣ и прибиране приходитѣ на общината, както и за правилното и цѣлесъобразно използване общинскитѣ имоти.

Никакъвъ разходъ не може да бѣде извършенъ безъ съгласието на контролѣора.

Платежнитѣ заповѣди, издавани отъ кмета, както и всички други парични книжа, нѣматъ сила, ако не сѣ приподписани отъ контролѣора. Сѣщо така ни едно прѣдприятие, свързано съ бюджета на общината, не може да стане, ако контролѣорътъ не се произнесе, че финансовото положение на общината позволява това.

Чиновницитѣ и служащитѣ, натоварени съ прибиране приходи или извършване разходи, се назначаватъ и уволняватъ съ съгласието на контролѣора.

Забѣлѣжка. Въ община, дѣто нѣма контролѣоръ, правата и обязаноститѣ на тоя послѣдния прѣминаватъ върху бирника.

§ 23. Чл. чл. 96 и 97 ставатъ 99 и 100. Къмъ чл. 98, който става 101, се прибавя слѣдующето: Когато въ касата нѣма пари, издаването платежни заповѣди се отлага, докато постѣпятъ такива. Изплащането длѣговетѣ, лихвитѣ и погашенията на заемитѣ има прѣднина прѣдъ всѣко друго изплащане на общински разноси.

§ 24. Къмъ чл. 99, който става 102, се прибавя нова алинея: Платежнитѣ заповѣди се изплащатъ по реда, по който сѣ издадени.

§ 25. Чл. чл. 100—105 ставатъ 103—108, а чл. 106, който става 109, се измѣня така: Бирницитѣ и контролѣоритѣ, прѣди да встѣпятъ въ длѣжностъ, даватъ гаранция, съгласно закона за гаранцитѣ на държавнитѣ чиновници, въ слѣдующия размѣръ: въ общини съ бюджетъ до 50.000 л. — 5.000 л.; съ бюджетъ отъ 50 до 250 хиляди лева — 10.000 л.; съ бюджетъ отъ 250 до 500 хиляди лева — 20.000 л.; съ бюджетъ отъ 500 хиляди до 1 милионъ лева — 30.000 л.; съ бюджетъ отъ 1 милионъ лева нагорѣ — 40.000 л. Гаранцията на подконтролѣора е равна на половината отъ онази на контролѣора.

Гаранцитѣ се пазятъ тамъ, дѣто и онѣзи на държавнитѣ чиновници.

§ 26. Въ чл. чл. 107—115, които ставатъ 110—118, думитѣ „а въ Столицата съ контролѣора“ се замѣнятъ съ „контролѣоритѣ и подконтролѣоритѣ“, а чл. чл. 116 и 117 ставатъ 119 и 120.

§ 27. Къмъ чл. 111, който става 114, се прибавя: За неизпълнение това задѣлжение, виновниятъ бирникъ или контролѣоръ се наказва съ глоба въ полза на общината до 100 л. отъ окръжния управител, а въ Столицата — отъ Министра на Вѣтрѣшнитѣ Работи.

§ 28. Въ чл. 112, който става 115, думитѣ отъ „въ постоянната комисия“ нататѣкъ до края се замѣнятъ съ „въ особеното за окръжнитѣ и общинскитѣ смѣтки отдѣление при Върховната Смѣтна Палата“.

§ 29. Новъ чл. 121. За разходи, извършени не съгласно съ наредбите, изложени въ настоящия законъ, отговарятъ солидарно лицата, които сж рѣшили или одобрили извършването имъ и които сж ги произвели.

§ 30. Чл. чл. 118—127 ставатъ 122—131, а чл. 128 се изхвърля.

Прѣседателствующъ Д. К. Поповъ: Моля ония г. г. народни прѣдставители, които сж съгласни да се приеме по принципъ законопроектътъ за измѣнение закона за градскитѣ общини, да си вдигнатъ ржката. (Волшинство.) Събранието приема.

Секретаръ Д. Зографски: (Чете.)

„Законопроектъ

за измѣнение закона за селскитѣ общини.

§ 1. Къмъ чл. 2 се прибавя слѣдующата алинея: Промѣняване имената на селата или колибитѣ става по законодателенъ редъ.

Къмъ забѣлжката на сжщия членъ се прибавя: и отчуждаването имъ не може да стане, освѣнъ по реда, посоченъ въ чл. 46. Изключение се допуска само за селата, които се присъединяватъ къмъ Столицата и на които меритѣ се сливатъ съ градската.

§ 2. Къмъ чл. 3 се прибавя слѣдующата нова алинея: Въ случай че нѣкоя община не изпълни това условие, окръжниятъ управителъ внася въ най-близката сесия на окръжния съвѣтъ прѣдложение да се унищожи и присъедини изцѣло или по части къмъ най-близкитѣ общини. Постановленията на съвѣта по този прѣдметъ се изпращатъ Министру на Вжтрѣшнитѣ Работи за утвърждение.

§ 3. Чл. 4 се отмѣня, а чл. 5, който става 4, се измѣня така: Измѣнения въ състава на общинитѣ (закриване и откриване общини, отцѣпване села отъ едни общини и присъединяване къмъ други) може да става само единъ пътъ въ петъ години — пегъ мѣсеца прѣди деня, когато се извършва всеобщо прѣбройване на населението. Ако нѣкое село поиска да се отцѣпи отъ една община, за да се присъедини къмъ друга, или да образува самостоятелна община, то се отнася до окръжния управителъ, който, слѣдъ като изучи въпроса всестранно и се убѣди на мѣстото, че това е желание на населението и селото може да издържа община, внася въпроса на разглеждане въ окръжния съвѣтъ. Рѣшението на съвѣта се праща Министру на Вжтрѣшнитѣ Работи, който, ако го одобри, прѣдставя го на Княза за утвърждение съ указъ.

§ 4. Въ чл. 6, който става 5, думитѣ „Княжески указъ“ се замѣнятъ съ „министерска заповѣдь“.

§ 5. Новъ чл. 6. Когато частъ отъ земята (ниви, ливади, бранища, лозя, градини и пр.), която влиза въ землището на едно село, се купи отъ жителитѣ на друго съседно село, тя се отцѣпва отъ

землището на първото и се присъединява къмъ онова на второто, но само ако се допира до неговото (на второто село) землище. Отцѣпването става съ Княжески указъ, по прѣдставление отъ Министра на Вжтрѣшнитѣ Работи.

§ 6. Чл. 7 се измѣня така: Когато нѣкоя община или частъ отъ община се присъедини къмъ друга, по уреждане общитѣ имъ интереси се постѣпва споредъ чл. 5, а допълнението на общинския съвѣтъ става по този начинъ:

Общинскиятъ съвѣтъ на оная община, отъ която се отцѣпватъ части, се допълня съ лица отъ слѣдующитѣ, подиръ утвърденитѣ кандидати въ сжщата община, жители на останалитѣ ѣ части, съразмѣрно съ числото на населението въ тѣзи послѣднитѣ; въ случай че, освѣнъ утвърденитѣ за членове въ съвѣта, други кандидати нѣма, или има, но сж получили по-малко гласове отъ половината на гласоветѣ на утвърденъ членъ, а останалитѣ членове сж по-малко отъ половината на цѣлото, споредъ закона, число, произвежда се новъ изборъ.

Общинскиятъ съвѣтъ на оная община, къмъ която се присъединява нѣкое село, се допълня съ членоветѣ отъ новоприсъединеното село; въ такъвъ случай, общинскиятъ съвѣтъ се измѣня, като се оставятъ толкова членове отъ присъединеното село, както и толкова членове отъ общината, къмъ която става присъединението, колкото се пада по закона, наспроти населението (чл. 13).

§ 7. Къмъ пунктъ 3 на чл. 11 се прибавя забѣлжка: Хранитѣ за общинския хамбаръ се стбиратъ съразмѣрно съ произведенията на жителитѣ и се даватъ, въ случай на нужда, взаимнообразно на нуждающитѣ се, които сж длѣжни да върнатъ полученото по вършидба. Всѣка година, слѣдъ вършидба, останалата ланска храна, по рѣшение на общинския съвѣтъ, се продава, и съ полученитѣ пари веднага се купува нова, която, заедно съ върнатата отъ ония, на които е била дадена прѣзъ годината, състави новия запасъ.

Депозитнитѣ храни, както и общинскитѣ бикове, жрѣбци, овни и нерези, нужни за подобрене на скотовѣдството, не подлежатъ на отчуждение за общински дългове.

§ 8. Къмъ чл. 13 се прибавя: Въ съставнитѣ общини окръжната постоянна комисия опрѣдѣля кое село (махала, колиби) колко съвѣтници ще даде наспроти числото на жителитѣ. Ако на нѣкое село, поради малочислеността му, не се пада нито единъ съвѣтникъ, то избира съ друго съседно.

§ 9. Чл. 17 се измѣня така: За кметъ и помощникъ може да бѣде избранъ само ози съвѣтникъ, който плаща на държавата най-малко 50 л. прѣкъ данъкъ, или има завършено срѣдно образование. Кметътъ и помощникътъ му се утвърждаватъ съ заповѣдь отъ Министра на Вжтрѣшнитѣ Работи.

§ 10. Чл. 20 се измѣня така: Кметътъ и помощникътъ му могатъ да бѣдатъ уволнявани прѣди

изтичане врѣмето, за което сж избрани, по самоволно подаване оставката си или по мотивирано недовѣрие, изказано отъ общинския съвѣтъ. И въ двата случая веднага се пристъпва къмъ избирание други лица, и съставениятъ по това протоколи се прѣдставятъ, чрѣзъ окръжния управител, Министру на Вѣтрѣшнитѣ Работи за утвърждение (чл. 17).

Уволнениятъ кметъ или помощникъ остава членъ на съвѣта.

Когато се разисква въпросътъ за недовѣрие, заинтересованиятъ кметъ или помощникъ може да присѣдствува въ засѣданието и да взема участие въ прѣвѣнията, но не може да прѣдседателствува. Недовѣрието се счита правилно, ако за него сж подали гласъ повече отъ половината на всичкитѣ членове отъ съвѣта.

§ 11. Чл. 21 се измѣня така: Възбуждането углавно прѣслѣждане срѣщу кметове, кметски помощници, кметски намѣстници и членове на общинския съвѣтъ за прѣстѣпления и нарушения, отнасящи се до тѣхната служба, както и даването имъ подъ сѣдъ, става по реда, указанъ въ закона за углавното сѣдопроизводство, безъ да се иска разрѣшение отъ министра или отъ друго нѣкое началствуващо лице.

§ 12. Чл. 22 се измѣня така: Кметъ или помощникъ, даденъ подъ сѣдъ за прѣстѣпление извършено при изпълнение служебни обязанности, ако прокурорътъ поиска, отстранява се отъ длъжността си, и това повлича слѣдъ себе си този часъ прѣкращение възнаграждението му прѣзъ всичкото врѣме, додѣто трае слѣдствието и сѣденето. Ако се оправдае, връща се на службата си, стига да не е изтекълъ, срокътъ, за който е избранъ; ако ли се осѣди, уволнява се окончателно.

§ 13. Чл. 23 се измѣня така: Общинскиятъ съвѣтъ се разтуря отъ Министра на Вѣтрѣшнитѣ Работи, прѣди да изтече срокътъ, за който е избранъ, само когато повече отъ половината общински съвѣтници си дадатъ оставката или бждатъ отстранени по искане отъ сѣдебнитѣ власти, поради даването имъ подъ сѣдъ, и кандидатитѣ, които идатъ слѣдъ тѣхъ по числото на гласовѣтъ, не сж получили поне половината отъ най-малкото гласове, дадени за утвърденъ членъ.

За изпълнение длъжността на общинско управление, додѣто се избере новъ общински съвѣтъ, окръжниятъ управител, съ съгласие на окръжната постоянна комисия, назначава една тричленна комисия, взета измежду грамотнитѣ избиратели на общината, освѣнъ ония отъ разтурения съвѣтъ.

§ 14. Чл. 25 се измѣня тѣй: Всички членове на съвѣта служатъ безплатно, освѣнъ кметътъ и помощникътъ му, на които се плаща годишно възнаграждение въ размѣръ, опрѣдѣленъ отъ общинския съвѣтъ и утвърденъ въ бюджета.

Размѣрътъ на годишното възнаграждение за кмета не може да бжде повече отъ 900 л. Кметскиятъ помощникъ получава възнаграждение, което не може да бжде по-голѣмо отъ кметовото,

само за врѣмето, когато изпълнява длъжността на кмета, ако тоя послѣдниятъ отсѣдствува по болестъ или по други законни причини.

Вънъ отъ това възнаграждение, никакво друго, подъ какъвто видъ или название и да би било, не може да се дава кмету или помощнику.

§ 15. Чл. 26 се измѣня така: Когато кметътъ отсѣдствува по служба или въ отпускъ, замѣства го помощникътъ му. Сжщо така той се замѣсти отъ помощника си и когато е отстраненъ отъ длъжностъ, но възнаграждение въ такъвъ случай не получава прѣзъ всичкото врѣме на отстранението.

§ 16. Новъ чл. 27. Отпуски съ заплата кмету се разрѣшаватъ само тѣй, че да не съставятъ въ обща сложностъ повече отъ единъ мѣсець въ годината. За излишнитѣ дни, както и за просроченитѣ и за продълженията, при всѣки случай отдѣлно, кметътъ не получава заплата.

§ 17. Новъ чл. 28. Когато се командироваатъ по служебна работа въ Княжеството или задъ граница, кметътъ и помощникътъ му получаватъ пѣтни и дневни пари споредъ закона за чиновницитѣ.

За ходене до околийското сѣдалище не се плащатъ пѣтни и дневни пари.

§ 18. Глава IV, общински избори, освѣнъ чл. чл. 33—36, като отмѣнена съ избирателния законъ, се заличава, вслѣдствие на което глави V—X ставатъ IV—IX, подъ сжщитѣ заглавия.

§ 19. Къмъ чл. 33, който става 29, слѣдъ думитѣ „сѣдебни засѣдатели“, се прибавя: народни прѣдставители и членове на окръжния съвѣтъ, а членъ 34 става 30 и се измѣня така: Кметътъ не може самъ, нито чрѣзъ други лица, да държи кръчма или кафене въ района на общината си.

§ 20. Чл. чл. 35 и 36 ставатъ 31 и 32.

§ 21. Чл. чл. 48—59 ставатъ 33—44, като къмъ тоя послѣдния се прибавя забѣлѣжка 2: Ако до единъ мѣсець отъ изпращане постановлението управителю не послѣдва отмѣнение, постановлението влиза въ сила.

§ 22. Чл. 60 става 45 и се измѣня така: Когато общинскиятъ съвѣтъ не остане доволенъ отъ мѣнението на окръжния управител по нѣкое рѣшение, той може да се оплаче прѣдъ Министра на Вѣтрѣшнитѣ Работи, който рѣшава окончателно.

§ 23. Чл. 61 става 46 и се измѣня така: Рѣшенията по сключване заеми се одобряватъ по законодателенъ редъ, ако заемътъ прѣвишава сумата 5.000 л., или съ Княжески указъ, по докладъ отъ Министра на Вѣтрѣшнитѣ Работи, ако е за 5.000 л. и по-малко. Заемитѣ не могатъ да бждатъ употребени за друго, освѣнъ за цѣлѣта, за която сж сключени. Съ Княжески указъ се утвърдяватъ и рѣшенията върху отчуждение общински недвижими имоти.

§ 24. Чл. чл. 62—72 включително ставатъ 47—57

§ 25. Чл. 73 става 58 и се измѣня така: Когато кметътъ откаже или прѣнебрѣгне да изпълни нѣкоя отъ длъжноститѣ, които му се налагатъ отъ законитѣ, окръжниятъ управител, слѣдъ като му напомни

два пѣти, глобява го съ мотивирана заповѣдъ до $\frac{1}{4}$ отъ мѣсечното му възнаграждение за въ полза на общинската каса, а ако и слѣдъ това отказва, окръжниятъ управителъ назначава измежду чиновниците въ окръга едно лице, за да извърши работата. На това лице виновниятъ кметъ плаща пѣтни и дневни пари въ прѣдвидения отъ закона за чиновниците размѣръ.

Заповѣдитѣ за глобитѣ могатъ да се обжалватъ прѣдъ Министра на Вѣтрѣшните Работи въ 7-дневенъ срокъ отъ датата на съобщението имъ кмету.

Ако виновниятъ кметъ откаже да заплати глобитѣ или пѣтните и дневни пари, тѣ се събиратъ по принудителенъ начинъ като държавнитѣ даждия.

§ 26. Чл. чл. 74—78 включително ставатъ 59—63, а членъ 79 се отмѣня.

§ 27. Пунктъ 7 на чл. 80, който става 64, се отмѣня, понеже влиза въ новия п. 14 на същия членъ; пунктъ 9, който става 8, се измѣня така: отъ правото за теглене и мѣрене стокитѣ по 2 ст. на всѣки 10 килограма отъ 50 килограма нагорѣ и по $1\frac{1}{2}$ стотинка на всѣки двоенъ декалитъръ, когато това става съ официалната теглилка и мѣрилка, и то само по повикване отъ продавача или купувача; пунктъ 10 се отмѣня, вслѣдствие на което п. п. 11—15 включително ставатъ 9—13, а слѣдъ това се прибавятъ нови пунктове: 14) добавъчни стотинки (врѣхнини), които се налагатъ на всички данъкоплатци въ общината въ слѣдующия размѣръ: не повече отъ 75% върху патентитѣ за отваряне крѣчми, кафенета, гостилници, хотели и тютюнопродавници; не повече отъ 50% върху патентитѣ за упражненіе търговия и други занаяти, и не повече отъ 25% върху налога надъ покрититѣ имоти (емлякъ), върху поземелния налогъ, както и върху всички други държавни прѣки даждия; 15) стойността на продаденитѣ недвижими имоти; 16) заемитѣ, направени въ името на общината, и 17) всички други случайни доходи.

§ 28. Чл. 81, който става 65, се измѣня така: Когато прѣдстои да се прѣдприеме съграждането училище, църква, мостъ или други сгради отъ общественъ интересъ, или пъкъ има да се изплащатъ общински дългове, ако редовнитѣ приходи не стигатъ, позволява се да се разхвърля на жителитѣ въ общината извънредна врѣхнина специално за тая цѣль.

Тая врѣхнина не може да надмине размѣра на редовната, и налагането ѝ става само съ одобрение на окръжния съвѣтъ.

§ 29. Новъ чл. 66. Размѣрътъ на врѣхнината, която се налага на жителитѣ отъ разни общини за имотитѣ, що иматъ въ землището на една община (парекендета), не може да надминува размѣра на врѣхнината, която се налага на жителитѣ отъ тая община.

§ 30. Чл. 82 става 67 и се измѣня така: Съ изключение на общинскитѣ врѣхнини, които се събиратъ заедно съ държавнитѣ даждия и се прѣдаватъ кмету, всички други приходи се събиратъ отъ кмета съ помощта на писаря, а пъкъ въ се-

лата, които не сѣ центъръ на община — отъ кметския намѣстникъ, по винаги съ съгласие и подъ отговорностъ на кмета.

Прѣди да стѣпи въ длъжностъ, кметътъ дава гаранция, съгласно закона за гаранциитѣ на държавнитѣ чиновници, въ размѣръ 2.000 л., ако общинскиятъ бюджетъ надминува 5.000 л., или въ размѣръ 1.000 л., ако бюджетътъ е по-малкъ отъ 5.000 л. Гаранциитѣ се разглеждатъ и изятъ отъ държавнитѣ контролорства.

§ 31. Чл. 83 става 68, а членъ 84 се отмѣня.

§ 32. Чл. 85 става 69, а членъ 86 се отмѣня.

§ 33. Чл. чл. 87, 88 и 89 ставатъ 70, 71 и 72, а втората алинея на членъ 90, който става 73, се измѣня тѣй: Ако сумата по пѣкой параграфъ отъ бюджета се окаже недостатъчна, може да се допълни отъ параграфа за непрѣдвиденитѣ, въ който се прѣдвижда кредитъ най-много 4% отъ общата сума на бюджета; това допълване трѣбва да става по рѣшение на общинския съвѣтъ.

§ 34. Чл. 91, който става 74, се измѣня тѣй: Кметовѣтъ сѣ длъжни да приготвятъ, съ помощта на писаритѣ, ежегодно най-късно до 15 май годишния отчетъ за изтеклото бюджетно упражненіе и да го прѣдставятъ, заедно съ всички окладни списъци и смѣтки, разписки и други документи, които подкрѣпятъ приходитѣ или оправдаватъ разходитѣ, въ общинския съвѣтъ за разглеждане.

За неизпълнение това задължение виновниятъ кметъ или писарь се наказва отъ окръжния управителъ съ глоба до 50 л. въ полза на общината, а ако и слѣдъ това отчетътъ не бѣде прѣдставенъ, глобата се удвоява.

Съвѣтътъ е длъженъ, въ продължение на единъ мѣсецъ, да разгледа отчетъ, като изложи резултата отъ това въ особено постановление, слѣдъ което кметътъ го изпраща, заедно съ постановлението на съвѣта, чрѣзъ околийския началникъ, въ окръжната постоянна комисия, за всестранна провѣрка.

При провѣрката на отчетитѣ взема участие финансовиятъ началникъ или неговъ прѣдставителъ и окръжниятъ счетоводителъ.

Разногласията между окръжната постоянна комисия и финансовия началникъ се разрѣшаватъ отъ окръжния управителъ.

§ 35. Чл. чл. 92 и 93 ставатъ 75 и 76, а къмъ членъ 94, който става 77, се прибавя забѣлъжка: Върховната Смѣтна Палата разглежда и се произнася само върху спорнитѣ точки.

§ 36. Новъ чл. 78. Окончателнитѣ постановления по отчетитѣ се изпълнятъ както ония спрѣмо държавнитѣ отчетници.

§ 37. Новъ чл. 79. Кметътъ и помощникътъ му сѣ отговорни не само съ гаранцията, но и съ всичкитѣ си движими и недвижими имоти за причиненитѣ врѣди и загуби на общината.

§ 38. Къмъ чл. 95, който става 80, се прибавя: съ одобрение на окръжния управителъ. За писарь може да се назначи само лице, което е издържало изпитъ прѣдъ една комисия, назначена отъ окръжния

управителъ. Общинският писаръ не може да бъде уволненъ, не по негово желание, освѣтъ за доказана неспособностъ, констатирана отъ финансовъ инспекторъ, окръженъ счетоводителъ или друго ревизираще лице, за злоупотреби или пъкъ по искане на сѣдебнитѣ власти, когато е даденъ подъ сѣдъ.

§ 39. Чл. чл. 96—100 включително ставатъ 81—85, а чл. 101 става 86 и се измѣни така: Съ настоящия законъ се отмѣни останалата и още не отмѣнена частъ отъ закона за окръжната и общинска върхнини отъ 13 декемврий 1894, а така сѣщо — и всички закони и наредби, които се отнасятъ до устройството на общинитѣ и му противорѣчатъ.

§ 40. Чл. 102 се заличава.“

Е. Мирски: Г-да народни прѣдставители! Отъ голѣмо желание да се гѣсти врѣмето, азъ нѣма да говоря общо по законопроекта, защото по него едно единствено рѣшение, което можемъ и трѣбва да вземемъ, е да го приемемъ по принципъ. Менѣ ми се струва, не ще се намѣри ни единъ измежду насъ, който да не усѣща неотложната нужда отъ допълнение и отчасти измѣнение на сега дѣйствующия у насъ общински законъ. Ако взехъ сега думата, както казахъ, това не го прави нито да хвали законопроекта въ много негови точки, както заслужава похвала, нито да порицавамъ нѣкои точки, които намирамъ неприемливи. Запазвамъ си, обаче, правото и мисля, че ще му бѣде тогава мѣстото да сторя това, когато членъ по членъ обсъждаме това или онова разпорѣждане на тоя законпроектъ, собствено на тия законпроекти. Азъ, обаче, не мога да седна, докато не помоля, и настоятелно, г. Министра на Вжтрѣшнитѣ Работи да обясни, ако желае, кои сѣ неговитѣ доводи, които го правятъ да отстъпи отъ една сѣществена наредба въ програмата на прогресивно-либералната партия. Всички знаете, г-да народни прѣдставители, че както въ принципѣтъ легнали на нѣкои и други политически партии, така сѣщо и въ програмата на прогресивно-либералната партия стои наредбата: прѣдставляване на меншествата. Азъ не виждамъ въ тоя законпроектъ да се говори, или поне да се изказва желание, за прокарането на този принципъ. Азъ се надѣя, обаче, че въ комисията г. Министърътъ на Вжтрѣшнитѣ Работи ще усвои това начало и като министъръ, което е усвоилъ като членъ на прогресивно-либералната партия.

Министъръ А. Людскановъ: Г-нъ Мирски! Азъ и въ послѣдната сесия заявихъ, че не само е принципъ на прогресивно-либералната партия, но ми се струва, вѣтъ отъ това, че е въпросъ узрѣлъ, дѣто да се приеме и у насъ принципътъ за прѣдставляването на меншествата, обаче тукъ не му е мѣстото да се говори за това. Мѣстото на въпроса за прѣдставляването на меншествата, или пропорционалното прѣдставителство, е въ избирателния законъ — тамъ

дѣто се говори за всички избори. Въ тоя законъ, както виждате, ако сте забѣлѣжили, съ единъ членъ цѣла една глава, касающа се за това, се унищожава, понеже тя говори за избори, на които е мѣстото въ избирателния законъ. И правителството намѣрва да направи това. Даже още въ тая сесия то намѣрва да внесе една новела за единъ опитъ, относително законодателнитѣ избори. Ако сме живи, по-нататѣкъ ние ще внесемъ прѣдложение за прѣдставляване на меншествата и въ градскитѣ сѣвѣти. Сега изучавамъ въпроса и ще внеса по-нататѣкъ нѣкои законоположения за тая цѣль въ избирателния законъ. Поне за въ тая сесия азъ ще внеса една новела, едно допълнение въ избирателния законъ, касателно изборитѣ за народни прѣдставители, да се прѣдставляватъ и меншествата, или, съ други думи, пропорционалното прѣдставителство. А понеже сега не му е мѣстото, заради това не турихъ това нѣщо въ тоя законопроектъ.

Прѣдседателствующъ Д. К. Поповъ: Полагамъ въпроса на гласуване. Моля ония господа, които сѣ за приемането по принципъ на законопроекта за измѣнение закона за селскитѣ общини, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Събранието приема.

Съгласно чл. 46 отъ вжтрѣшния правилникъ законопроектътъ ще се изпрати въ надлежната комисия.

Г-нъ Влайковъ има думата.

Т. Влайковъ: Азъ бихъ помолилъ Народното Събрание, въ допълнение на дневния редъ по прошенията, да разгледа едно заявление още отъ едно село отъ Бѣлоградчикската околия, което се отнася до една бърза, но много проста работа. Жителитѣ на едно село, които строятъ църква, иматъ нужда отъ камъни, които не сѣ нужни на държавата — камънитѣ отъ единъ разваленъ мостъ, та искатъ да имъ се дадатъ. Постройката е спрѣна вече двѣ недѣли, и понеже идущата сѣбота ще бѣде празникъ и не ще може да се разгледа, а пъкъ ще хване лошо врѣме и не ще могатъ да си изкаратъ църквата, затова прошектарната комисия се съгласи да се разгледа сега заявлението. Финансовото Министерство го е разгледало и се е съгласило. Та моля, ако се може, да се разгледа сега това заявление.

Министъръ-Прѣдседателъ Д-ръ С. Даневъ: Ако прошектарната комисия е готова.

Прѣдседателствующъ Д. К. Поповъ: Г-нъ Беню Кръстевъ има думата.

В. Кръстевъ: Г-да прѣдставители! Прѣди да ида да докладвамъ заявлението, желая да взема мнѣнието, или съгласието, на членоветѣ на прошектарната комисия, защото самото заявление не е минало прѣзъ прошектарната комисия. (Гласове: Тогава не може!) Ако г. г. членоветѣ отъ прошектарната комисия сѣ съгласни, (Нѣкои отъ прѣд-

ставителитѣ: Съгласни сме!) тогава да до-
кладвамъ.

Министъръ-Прѣседателъ Д-ръ С. Даневъ:
Понеже отъ думитѣ на г. Влайкова се вижда, че
това заявление има спѣшенъ характеръ, азъ ще
моля прошетарната комисиия да го прѣгледа за-
ранѣта въ понедѣлникъ и може да се постави на
дневенъ редъ за тогава по изключение.

Д. Драгиевъ: По отдѣлно азъ сондирахъ почти
всички членове на комисиията. (Отъ дѣсницата:
А а а! Не може!)

Прѣседателствующъ Д. К. Поповъ: Тогава
ще остане за въ понедѣлникъ, г-да! (Гласове:
Съгласни сме!)

Дневниятъ редъ е почти изчерпанъ, понеже
законопроектътъ за такситѣ не е раздаденъ.

Министъръ-Прѣседателъ Д-ръ С. Даневъ:
Какъ не е раздаденъ?

Прѣседателствующъ Д. К. Поповъ: Не е
раздаденъ.

Министъръ-Прѣседателъ Д-ръ С. Даневъ:
Той е раздаденъ още въ миналата сесия. Мини-
стерството събира отъ години такси за нѣкои ра-
боти на основание на единъ правилникъ, безъ ни-
какъвъ законъ, но това не е правилно. Нѣма какво
да се разисква по него на първо четене. (Прѣд-
седателствующъ Д. К. Поповъ: Има само
3 члена!) Тѣ сѣ такси, които взема министерството
за разни прѣводи, завѣрки и т. н., както и агент-
ствата.

Ю. Теодоровъ: Дайте ни законопроекта! Какъ
така?

Секретаръ Д. Зографски: (Чете.)

„Изложение на мотивитѣ

къмъ законопроекта за такситѣ, които Министерството
на Външнитѣ Работи и на Изповѣданията, както и дипло-
матическитѣ и търговски агентства въ странство ще
събиратъ отъ завѣрки на паспорти, патенти, актове,
документи, печати, подписи и разни книжа.

Г-да народни прѣдставители,

Досега такситѣ отъ завѣрки на паспорти, па-
тенти, актове, прѣводи и пр. се събиратъ отъ
Министерството на Външнитѣ Работи и на Изповѣда-
нията, както и отъ дипломатическитѣ и търговски
агентства възъ основа на постановление отъ Ми-
нистерския Съвѣтъ.

Понеже тия такси се събиратъ въ полза на
сѣкровището, на основание чл. 35 отъ закона за
отчетността по бюджета, имамъ честъ да прѣдставя

на ваше одобрение приложения законопроектъ за
узаконяването на тия държавни приходи.

София, октомврий 1902 г.

Министъръ на Външнитѣ Работи и на Изповѣда-
нията: Д-ръ С. Даневъ.

Законопроектъ

за такситѣ, които Министерството на Външнитѣ Ра-
боти и на Изповѣданията, както и дипломатическитѣ и
търговски агентства въ странство ще събиратъ отъ за-
вѣрки на паспорти, патенти, актове, документи, печати,
подписи и разни книжа.

Чл. 1. Министерството на Външнитѣ Работи и
на Изповѣданията, както и дипломатическитѣ и
търговски агентства въ странство ще събиратъ за
въ полза на държавното сѣкровище слѣдующитѣ
такси: а) за виза на български паспорти лева 3;
б) за виза на иностранны паспорти лева 5; в) за
виза на кораблени патенти лева 10; г) за написване
на прошение, заявления и други актове на български
езикъ лева 5; д) за завѣряване подписи на частни
лица или подписи и печати на официални лица и
учрѣждения лева 5; е) за издаване удостоверения
(илмехабири) лева 1; ж) за завѣряване на прѣписи:
за първата страница отъ 30 реда лева 5, за всѣка
послѣдующа страница или частъ отъ нея лева 3;
з) за издаване официални прѣводи отъ всѣкакви
други турски документи, за страница отъ 30 реда
или частъ отъ нея лева 5; и) за издаване официални
прѣводи отъ всѣкакви други езици на български и
отъ български на френски: за първа страница отъ
30 реда лева 7, за всѣка послѣдующа страница
или частъ отъ нея лева 5.

Чл. 2. Всички актове, документи и книжа, пока-
зани въ чл. 1 отъ настоящия законъ, ще се обла-
гатъ съ съответствующия по вида имъ простъ
или актовъ гербовъ сборъ и ще се обгербоватъ въ
размѣра прѣдвиденъ въ дѣйствиющия законъ за
гербовия сборъ.

Чл. 3. Всички наредби и разпореждания, които
противорѣчатъ на настоящия законъ, се отмѣнятъ.“

Прѣседателствующъ Д. К. Поповъ: Ония
отъ г. г. прѣдставителитѣ, които сѣ съгласни съ
приемането по принципъ законопроекта за такситѣ,
които Министерството на Външнитѣ Работи и на
Изповѣданията, както и дипломатическитѣ и тър-
говски агентства ще събиратъ отъ завѣрки на пас-
порти, патенти, актове, документи, печати, подписи
и разни книжа, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.)
Събранието приема.

Съгласно чл. 46 отъ вътрѣшния правилникъ,
законопроектътъ ще се прѣпрати въ надлежната
комисиия. (Ю. Теодоровъ: Не е раздаденъ!) Ще
се раздаде на г. г. народнитѣ прѣдставители; той
се печата сега.

Има да съобща на Народното Събрание, че сѣ
постъпили два законопроекта: единиятъ отъ Мини-
стерството на Вътрѣшнитѣ Работи, а другиятъ

отъ Министерството на Финансите. Отъ Министерството на Външните Работи е законопроектътъ за чиновниците, който ще се раздаде на г. г. народните представители; а отъ Министерството на Финансите — законопроектъ за гербовия налогъ, който тоже ще се раздаде.

Министъръ-Прѣседателъ Д-ръ С. Даневъ: Законопроектътъ за българското подданство да се прочете.

Прѣседателствующъ Д. К. Поповъ: Имаме за прочитане законопроекта за българското подданство.

Секретаръ Д. Зографски: (Чете.)

„Законопроектъ

за българското подданство.

Глава I.

Общи разпореждания.

Чл. 1. Български подданици се считатъ всички лица живущи въ България, както и онѣзи, които, при създаването на държавата ни, сж имали мѣстожителството си или сж били родени въ прѣдѣлитъ ѝ, докато не докажатъ противното.

Чл. 2. Българскитъ подданици се ползватъ отъ всичкитъ граждански и политически права и посятъ всичкитъ тежоби узаконени въ държавата. Изключение отъ това начало става само въ изрично прѣдвиденитъ въ законитъ случаи.

Чл. 3. Законитъ за гражданското състояние и за правоспособностъ слѣдватъ българскитъ подданици и въ странство.

Чл. 4. Българското подданство се добива: 1) по рождение; 2) по натурализация, и 3) по женидба.

Глава II.

За подданството по рождение.

Чл. 5. Всѣко законно родено дѣте на единъ български подданикъ, било то родено въ България или въ странство, е български подданикъ.

Чл. 6. Незаконно роденото дѣте, припознато съгласно закона за свое отъ единъ български подданикъ, счита се за български подданикъ.

Чл. 7. Дѣте, родено на българска територия отъ родители неизвѣстни, счита се за български подданикъ.

Чл. 8. Дѣте, родено въ България отъ родители чужди подданици, които тѣй сжщо сж родени и иматъ мѣстожителството си въ България, счита се за български подданикъ, ако въ течение на една година отъ деня, въ който е навършило двадесетъ и една годишната си възраст, не направи заявление, че иска да си остане чуждъ подданикъ. Това заявление, обаче, за да има сила, трѣбва да бѣде на-

правено писмено както прѣдъ кмета на общината, въ която живѣе, така и прѣдъ надлежния консулъ, чийто подданикъ е баща му, които съобщаватъ за това незабавно въ Министерството на Външните Работи и на Изповѣданията.

Чл. 9. Дѣте, родено въ България отъ родители чужди подданици, може въ течението на една година отъ деня, въ който е станало пълновъзрастно, да се отнесе до Министерството на Външните Работи и на Изповѣданията, направо или чрѣзъ кмета на общината, въ която живѣе, и да моли ходатайството му прѣдъ Народното Събрание за да го приеме за български подданикъ. Подобно лице може да бѣде прието за български подданикъ безъ всѣкакъвъ стажъ, ако се е записало за членъ въ нѣкоя община въ България и изпълни формалноститъ, прѣдвидени въ чл. 13, букви а, б и в.

Чл. 10. Законно роденото дѣте на единъ български подданикъ, който е придобилъ отпослѣ чуждо подданство, може да стане отново български подданикъ, стига само да изпълни условията на горния членъ.

Чл. 11. Българска подданица, която по женидба е придобила чуждо подданство, слѣдъ разкъсването на брака ѝ, чрѣзъ разводъ или смъртъ на мъжа ѝ, може да придобие отново българското подданство, слѣдъ като се засели на постоянно мѣстожителство въ България и подаде заявление за това въ Министерството на Външните Работи и на Изповѣданията чрѣзъ кмета на общината, въ която се е заселила.

Глава III.

За подданството по натурализация.

Чл. 12. Всѣки чуждъ подданикъ, който е навършилъ двадесетъ и една годишната си възраст, може да придобие българското подданство чрѣзъ натурализация.

Чл. 13. Чужденецъ, който иска да се натуразира за български подданикъ, трѣбва: 1) да се установи на постоянно мѣстожителство въ нѣкоя община въ Княжеството, за което да заяви писмено въ кметството, и 2) да подаде чрѣзъ кмета на общината, въ която се е установилъ, заявление до Министерството на Външните Работи и на Изповѣданията, че желае да приеме българското подданство. — Това заявление трѣбва да бѣде придружено: а) отъ свидетелство за доказване самоличността на просителя, надлежно завѣрено; б) отъ метрическо свидетелство, надлежно завѣрено; в) отъ свидетелство, че му се дава позволение да добие българското подданство; г) отъ свидетелство, че е отбилъ военната си повинностъ; а за ония държави, каждѣто тя не е задължителна, — удостоверение въ тази смисълъ, и д) отъ свидетелство за че притежава нѣкое самостоятелно занятие, или недвижими имоти въ страната, или други нѣкои достатѣчни срдѣства за прѣхрана. Това заявление се региструва въ Министерството на Външните Работи и на Изповѣданията въ особена книга и на заявителя се дава разписка за приемането му.

Забѣлѣжка. Въ случай че законитѣ на държавата, чийто подданикъ е просителътъ, не изискватъ специално разрѣшение за освобождението му отъ това подданство, свидѣтелството, прѣдвидено въ буква *в* се замѣня съ друго, издадено било отъ респективното дипломатическо агентство, било отъ друга компетентна властъ, удостоверяващо това обстоятелство.

Чл. 14. Чужденецъ, който направи подобно заявление, като проживѣе въ България слѣдъ това петъ години пълни и прѣдстави свидѣтелства за честностъ и добро поведение и за нещществуване противъ него на углавно прѣслѣждане или присѣда за прѣстѣпление, издадени отъ властъта на послѣдното му мѣстожителство въ държавата, чийто подданикъ той е билъ, и отъ властитѣ на мѣстожителството му въ България прѣзъ петгодишния стажъ, има право да моли Министерството на Външнитѣ Работи и на Изповѣданията да ходатайствува прѣдъ Народното Събрание, въ най-близката му сесия, за да го приеме за български подданикъ. Народното Събрание на основание на свѣдѣнията, които Министерството на Външнитѣ Работи и на Изповѣданията ще му достави върху поведението изобщо на просителя, приема го или не за български подданикъ. Рѣшението на Народното Събрание се прѣпраща въ Министерството на Външнитѣ Работи и на Изповѣданията, кждѣто се регистрира и се съобщава отъ това послѣдното на заинтересованото лице, комуто издава свидѣтелство за натурализация. Сжщото министерство съобщава за това на кметството, дѣто е мѣстожителството на лицето, както и на респективното дипломатическо агентство или консулство.

Забѣлѣжка. Стажътъ отъ петъ години се намалява на три за тая чуждъ подданикъ, който, ожененъ за българка, се установи на постоянно мѣстожителство въ България.

Чл. 15. Ако до изтичането на шестата година отъ датата на заявлението за установяване на постоянно мѣстожителство въ България, чуждиятъ подданикъ не се възползува отъ правото, което му дава чл. 14, той губи правото на направения отъ него стажъ.

Чл. 16. Срокътъ отъ петъ години се намалява на двѣ години за тия чужди подданици, на които Народното Събрание признае, че сж направили нѣкои голѣми услуги на държавата, или сж основали нѣкои полезна за страната индустрия, направили нѣкое полезно за България изобрѣтение, или пъкъ основали въ страната нѣкои голѣми търговски или индустриални заведения.

Чл. 17. Съпругата на единъ чуждъ подданикъ не може да се натурализира отдѣлно отъ мъжа си, докато е той живъ и бракътъ имъ сществува.

Чл. 18. Придобиването на българското подданство отъ страна на единъ баща се простира и на малолѣтнитѣ му дѣца. Тѣ могатъ, обаче, да добиятъ отново старото си подданство, ако направятъ заявление за това, съгласно опрѣдѣленията на чл. 8.

Чл. 19. Българското подданство, придобито чрѣзъ натурализация отъ единъ чужденецъ, дава му право

да упражнява всичкитѣ граждански и политически права, съ изключение на правото да бѣде избираемъ за общински съвѣтникъ, окръженъ съвѣтникъ и прѣдставителъ на Народното Събрание, или назначенъ за министъръ. За да може да се ползува отъ тия послѣдни права, новонатурализираниятъ за български подданикъ трѣбва да проживѣе въ българско подданство още двадесетъ години слѣдъ приемането му за български подданикъ. Този послѣденъ срокъ може да се намали въ нѣкои случаи до десетъ години най-малко, само съ едно специално рѣшение на Народното Събрание.

Чл. 20. Чуждъ подданикъ, отъ българско произхождение, може да бѣде признатъ за български подданикъ, ако прѣстои на постоянно мѣстожителство въ България най-малко три години. За това той трѣбва да подаде заявление до кмета на общината, въ която се е установилъ, че е избралъ тая община за свое постоянно мѣстожителство и че желае да се запише за нейнъ членъ. Прѣписъ отъ това заявление кметството изпраща въ Министерството на Външнитѣ Работи и на Изповѣданията. Слѣдъ изтичането на тригодишния срокъ, просителътъ подава чрѣзъ кмета заявление въ Министерството на Външнитѣ Работи и на Изповѣданията, че желае да приеме българско подданство. Това заявление трѣбва да бѣде придружено отъ едно свидѣтелство, издадено отъ кмета на общината, удостоверяващо, че просителътъ е проживѣлъ изискуемитѣ се три години въ общината. Слѣдъ получаването на заявлението, Министерството на Външнитѣ Работи и на Изповѣданията прави нужнитѣ постѣпки прѣдъ държавата, чийто подданикъ е просителътъ, за отписването му отъ списъка на подданицитѣ ѝ.

Приетитѣ лица за български подданици, съгласно настоящия членъ, се ползуватъ отъ всички граждански и политически права безъ изключение.

Глава IV.

За подданството по женидба.

Чл. 21. Всѣка чужденка, която се ожени за български подданикъ, става българска подданица.

Глава V.

За изгубване на българското подданство.

Чл. 22. Всѣки български подданикъ, който, слѣдъ като си е изслужилъ военната повинностъ въ дѣйствителната служба и е взелъ разрѣшение отъ Министерството на Външнитѣ Работи и на Изповѣданията да добие чуждо подданство, губи българското си подданство. Той е длъженъ да подаде за това въ министерството заявление, въ което да бждатъ указани името и прѣзимето му, общината въ България, въ която е билъ записанъ, както и послѣдното му фактическо мѣстожителство въ България. Той може отново да придобие бъл-

гарското подданство, ако изпълни прѣдписанието на чл. 20.

Чл. 23. Български подданикъ, който, безъ разрѣшението на правителството, заеме нѣкоя гражданска служба въ чужда държава, губи българското си подданство.

Чл. 24. Всѣки български подданикъ, който, безъ специално разрѣшението на Негово Царско Височество Князътъ, приеме да служи въ нѣкоя чужда войска, или се присъедини къмъ нѣкоя чужда военна корпорация, губи качеството си на български подданикъ. Той не може да се завърне въ България, безъ разрѣшението на правителството, и това разрѣшението не го освобождава отъ углавна отговорностъ, било за неотбиване на военната повинностъ, било затова, че е взелъ оръжие противъ отечеството си.

Чл. 25. Изгубившиятъ българското подданство, на основание на горнитѣ два члена, могатъ отново да го придобиятъ, ако, слѣдъ като сж взели разрѣшението на правителството да се завърнатъ въ България, се съобразятъ съ прѣдписанията на чл. чл. 13 и 14.

Чл. 26. Българска подданица, която се ожени за чуждъ подданикъ, губи българското си подданство, ако по законитѣ на държавата, чийто подданикъ е мъжътъ ѝ, тя е длъжна да приеме чрезъ женитбата подданството на мъжа си. Въ противенъ случай, тя си остава българска подданица, освѣнъ ако тя сама желае да се откаже отъ българското си подданство, въ който случай тя е длъжна да се съобрази съ чл. 22 отъ настоящия законъ.

Чл. 27. Чужденка, която на основание чл. 21 е придобила българското подданство, може, ако нѣма дѣца, да се отрече отъ това подданство по диръ разжсването на брака си. Тя е длъжна, обаче, да направи заявление за тая цѣль прѣдъ кмета на общината, въ която живѣе, който отъ своя страна го прѣпраща съ обясненията си въ Министерството на Външнитѣ Работи и на Изповѣданията.

Чл. 28. Изгубването на българското подданство въ прѣдвиденитѣ по-горѣ случаи се простира и на малолѣтнитѣ дѣца на изгубившия това подданство. Оставатъ си български подданици, обаче, малолѣтнитѣ дѣца на една българска вдовица, която по послѣдующа женитба придобива чуждо подданство.

Чл. 29. Пълновъзрастнитѣ дѣца, както и жената на единъ български подданикъ, който придобива чуждо подданство, оставатъ си български подданици.

Чл. 30. Никой български подданикъ, който има мѣстожителството си въ България, не може да придобие чуждо подданство.

Чл. 31. Всички въпроси за споръ на подданство по настоящия законъ, било между частни лица, било между такива и правителството, сж отъ компетенцията на българскитѣ съдилища.

Чл. 32. Изключение отъ началата, прѣдвидени въ настоящия законъ, може да се направи само въ специална конвенция съ чужда държава, одобрена отъ Народното Събрание.

Чл. 33. Законътъ за подданството отъ 26 февруарий 1883 г., както и всички законоположения и наредби по подданството, които противорѣчатъ на настоящия законъ, съ изключение на чл. 9 отъ закона за населяване на ненаселени земи отъ 20 май 1880 г., се отмѣняватъ."

Прѣдседателствующъ Д. Е. Поповъ: Ония отъ г. г. прѣдставителитѣ, които сж съгласни съ приемането по принципъ законопроекта за българското подданство, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Събранието приема.

Съгласно чл. 46 отъ вътрѣшния правилникъ, тоя законопроектъ ще се прати на надлежната комисиия.

Съ това се изчерпва дневниятъ редъ.

Г-нъ Министъръ-Прѣдседателътъ има думата.

Министъръ-Прѣдседателъ Д-ръ С. Даневъ: За засѣданието въ понеделникъ прѣдлагамъ да имаме на първо мѣсто прочитането отговора на тронното слово, не прѣнната, а само прочитането; второ, разглеждане на изборитѣ, които не сж още разгледани, и, трето, първо четене на законопроекта за чиновницитѣ, който сега се раздаде.

Т. Влайковъ: И прошениято!

Министъръ-Прѣдседателъ Д-ръ С. Даневъ: Да, и прошениято, за което говорихте.

П. Драгулевъ: На Александровското църковно настоятелство.

Я. Забуновъ: Доколкото помня, въ послѣдната извънредна сесия, по прѣдложението на г. Министъръ-Прѣдседателя, се прие това рѣшение, щото приетитѣ тогава законопроекти на първо четене да се турятъ на пръвъ дневенъ редъ въ слѣдующата редовна сесия. Такива законопроекти бѣха, доколкото помня, законопроектътъ за еснафството и занаятчийскитѣ сдружения и законопроектътъ за градобитнината. Азъ ще моля г. Министъръ-Прѣдседателя, ако обича, да се съгласи да туримъ и тѣхъ на дневенъ редъ.

Министъръ-Прѣдседателъ Д-ръ С. Даневъ: Рѣшението бѣше, да се не подлагатъ изново на четене ония законопроекти, които сж минали на едно или двѣ четения, а турянето имъ на дневенъ редъ ще зависи отъ г. г. народнитѣ прѣдставители. Азъ нѣмамъ нищо противъ прѣдложението на г. Забунова. Искамъ само да му обърна вниманието, че у насъ има сума прѣдложения, минали само на първо четене. За да ги туримъ на дневенъ редъ, трѣбва да минатъ прѣзъ комиситѣ. Значи, азъ

моля да се събератъ комиситѣ да работятъ и, ако ги прокаратъ, тогава да ги туримъ на дневенъ редъ.

Прѣдседателствующъ Д. К. Поповъ: Ония г. г. народни прѣдставители, които сж съгласни

съ прѣдложението на г. Министъръ-Прѣдседателя за дневния редъ въ понеделникъ, моля да вдигнатъ ржка. (Болшинство.) Събранието приема.

Засѣданието се закрива.

(Закрито въ 5 ч. и 10 м. слѣдъ пладнѣ.)

Прѣдседателъ: **Д. Цанковъ.**

Подпрѣдседатели: { **Д. К. Поповъ.**
А. Франгя.

Секретаръ: **Д. Зографски.**

Началникъ на Стенографическото бюро: **Т. Гължбовъ.**